

ARADUL

Congresele se țin lanț,
totuși răul din țară se va
stârpi prin muncă.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții:
150 Lei 1 An	250 Lei 1 An
80 6 Lezi	130 6 Lezi
40 3 Lezi	70 3 Lezi

In străinătate dublu.

Răboj săptămânal.

A lua în revistă și a comenta evenimentele petrecute în cursul unei săptămâni nu e lucru tocmai ușor, în seceta de știri senzaționale de care are parte Aradul de un timp încoace. Sinucideri n'au fost, șomerii nu s'au agitat, iar funcționarul bucuros că și-a primit leașa pe Octombrie, s'a liniștit pe o clipă, așteptând cu semnarea condamnatului împlinirea lugubrelor profeții, ce se fac în legătură cu întocmirea noului buget al statului. Astfel, pe lângă tot regretul de-a nu putea îndeplini nici de data aceasta desideratele cetitorilor noștri ahtiați după vești cât mai senzaționale, ne vedem nevoiți a încresta la răbojul întâmplărilor săptămânale chestiuni de mai puțină „importanță” și anume faptele petrecute la ședințele comisunii teatrale și de supraveghere a Palatului Cultural, acești factori — zice-se — hotărâtori ai vieții noastre artistice și culturale.

Comisia teatrală, luând exemplul statului, care a pornit o adevărată vânătoare pentru extirparea sinecuriștilor nesățioși, s'a pus și ea pe lucru și a desființat, prin o trăsătură de condeiu, pe toți beneficiarii de locuri gratuite la teatru unguresc. S'a constatat anume, că mai marii tularor ziarelor ungurești, și avem, har D-lui, destule, se lăfăiesc în loji gratuite, că la teatrul d-lui Szendrey abia sunt locuri plătiile de spectatori, fapt tolerat de acest domn director, pentru a putea dovedi, pe lângă tot boicotul ce întâmpină din partea publicului maghiar plictisit de cabotini, dreptul la viață al teatrului unguresc în Arad. Printre alte multe favoruri, s'a ales *praf* și de loja gratuită a, faimosului *Stauber* Iozsef, care a doua zi, s'a grăbit să declare tăfnos în ziarul său, spre mângăierea neconsolatului director ajuns la un greu impas, că ziarele ungurești vor ști și de aci înainte să-și facă datoria față de Thalia lui Arpad. O declarație pe cât de sunătoare, pe atât de tardivă.

Comisia pentru supravegherea Palatului Cultural avea de rezolvit chestiuni mai importante, cu atât mai importante, întrucât ea acum s'a întrunit după un repaus de aproape 2 ani. După cetirea procesului verbal al ședinței precedente, care ținea încă la întocmirea programului serbarilor de desvelirea busturilor lui Coșbuc și Xenopol, urmează raportul directorului și al bibliotecarului, din care se desprinde tristul adevăr că în cei 2 ani din urmă nu s'a făcut nimic pentru înzes-

trarea muzeelor și ținerea la curent a bibliotecii. Două rapoarte extrem de pesimiste, pe cari ascultându-le, simțea cum cresc bălăriile în acest palat al culturii, sortit de-a deveni în scurt timp ruina frământărilor noastre culturalicești. Toate propunerile făcute acu doi ani de către comisie, pentru repararea clădirii palatului, pentru procurarea unor perdele, pentru podirea scenei, pentru înzestrarea bibliotecii etc. etc., au rămas literă moartă, încât cu drept cuvânt s'a pus chestiunea: care este înire astfel de împrejurări, rostul acestei comisii. Se părea într'o clipă că spiritele agitate de această incurie care a luat stăpânire pe întâia instituție culturală a Aradului, s'au potolit la asigurările dlui președinte, că toate se vor îndrepta în viitor, că la votarea regulamentului de funcționare a palatului, se va ține seama de toate desideratele pe care membrii comisiei le vor exprima. Decât, în mijlocul liniștii ce s'a lăsat asupra desbaterilor deodată cu aceste asigurări ale dlui vice-primar Raicu, a căzut ca o bombă ieșirea plină de amărăciune a dlui profesor Găvănescu, care trăgând concluzia din cele cuprinse în rapoartele cetite, declară ritos că la primăria din Arad s'au schimbat doar oamenii, mentalitatea față de ocrotirea culturii românești rămânând aceeași de acum 20 de ani. Această izbucnire spontană și deplin justificată, pe lângă stupefarea provocată avu totuși darul să determine comisia la o salutară hotărâre, ca adecă toate fondurile disponibile prevăzute în actualul buget al orașului pentru întreținerea palatului cultural, fonduri cari dintr'un inexplicabil capriciu al marelui cerber din fruntea primăriei, au rămas neutilizate, să se cheltuiască până la ultimul ban pentru punerea la punct a bibliotecii ajunsă în desvelitudine.

Astăzi când ni se spun minuni despre solitudinea bulgarului pentru fuziunea cărții sale până în cele mai oropsite cătune, bulgarul care pe lângă straturile de zarzavat, se îngrijește cu o largă înțelegere și de promovarea culturii sale, putem cu drept cuvânt aștepta și noi ca pe lângă straturile de flori cari au inundat străzile orașului nostru, să răsară din când în când și câte un îndemn pentru protecția culturii românești această cenușereasă a oropsitului Arad.

SE DESFIINȚEAZĂ ȘCOLI ÎN ARAD?

De un timp încoace circulă prin oraș știri tot mai alarmante privitor la școlile din Arad ce urmează să fie desființate la 1 Ianuarie. După școala normală de fete se zice că ar veni rândul școlii normale de băieți, iar școala normală inferioară de fete, s'ar muta la Timișoara. Declarăm din capul locului că nu dăm crezământ acestor vești culese din domeniul fantezei. Orașul Arad, în ce privește numărul școlilor supraprimare, a ajuns de mult la limită inferioară, peste care nu se poate trece, fără a aduce grave prejudicii caracterului său de centru pornit spre romanizare. Nu credem nici în posibilitatea de-a pierde școala normală de fete, care în cei 11 ani de existență s'a afirmat ca o instituție absolut necesară, ținând seamă de faptul că este singura școală dela granița de vest care pregătește fetele pentru cariera de învățătoare. Admitem necesitatea unei reduceri a contingentului, dar nici decum complectă ei desființare. Pentru plasarea școlii normale de băieți în

oraș sunt alte modalități, fără a fi nevoie să se ia refugiu la distrugerea unei școli existente. Deputații noștri ar trebui să deponă mai multă sollicitudine, pentru intacta conservare a tot ce s'a creat aci în ultimii zece ani, neuitând o clipă faptul că în timp ce Timișoara și Oradea au fost mereu favorizate prin crearea altor instituții pe care nu le aveau în trecut, Aradul care în trecutul neamului românesc a jucat un rol atât de strălucit, a fost lăsat jertă nefericitei sale poziții de oraș strătorat între alte două centre pornite spre o mai pronunțată dezvoltare. Trebuie să fie o ambiție a noastră ca, după ce n'am fost harnici în 10 ani să împodobim Aradul cu prestigiul unei școli superioare, măcar acum în ceasul al 11-lea să ne afirmăm voința, spunând veto față de orice tentativă de desființare a pușinelor instituții ce ne-au mai rămas. Încă odată declarăm că nu credem în seriozitatea acestor sunori, așteptând din partea autorităților în drept formula lor desmășire.

Situația Bibliotecii Palatului Cultural.

— Ședința comisiei culturale. —

Joi 20 Noembrie a. c. la orele 5 p. m. a avut loc ședința comisiei culturale de pe lângă municipiului Arad, prezidată de către dl Dr. Raicu. Au luat parte Dnii prof. Lazăr Nichi, directorul Palatului Cultural, prof. I. Langa, bibliotecar, părintele Dr. T. Botiș, rectorul Academiei Teologice, pâr. Dr. Ciuhandu, Ascaniu Crișan, directorul liceului, Barabas Béla, Dr. Lócs, Dr. N. Popescu Păușești, prof. Al. Constantinescu, Dr. T. Olariu, directorul Școlii Normale, prof. Tr. Mager, prof. L. Albu, prof. T. Julean și prof. Ed. I. Găvănescu.

Di Dr. L. Nichi a cetit raportul despre activitatea Palatului Cultural. D-sa a arătat că din cauza crizei financiare numai colecțiunile muzeului preistoric au crescut cu 1085 de bucăți de foarte mare valoare, achiziționate în urma săpăturilor făcute de dl prof. univ. Roșca la Iosășel, Gura Văii, Socodor etc. S'au cheltuit cu aceste săpături 20 de mii lei.

Di bibliotecar I. Langa arată activitatea Bibliotecii Palatului Cultural pe anul 1929. Stocul de cărți al bibliotecii a fost sporit cu 505 volume. Din acestea românești sunt 253 volume, iar ungurești 152 v. Din cele 253 volume românești Academia Română a donat 18 volume, Di Dr. Gh. Ciuhandu 77 de volume, dl gen. Manolescu 1 vol. Fabrica Astra 2, Camera de Comerț 1. Dna Adela Xenopol 7 volume. Din alocația bugetară a primăriei s'au cum-

părat numai 90 de cărți românești pe anul 1929.

În ce privește frecvența bibliotecii, în sala de lectură citesc 100 cititori zilnic cam 120 opere, în medie.

Anual sunt consultate cca 30.000 volume.

Pâr. Gh. Ciuhandu cere ca raportul bibliotecii pe viitor să cuprindă și o statistică comparativă față de anii precedenți și cât mai bogată.

Di Dr. Raicu arată că în ședințele viitoare se va lua în discuție un nou regulament de funcționare a Palatului Cultural și a bibliotecii sale.

Di prof. As. Crișan directorul liceului M. Nicoară cere ca suma de 90.000 lei alocată Palatului Cultural și rămasă încă disponibilă să fie întrebuințată la cumpărarea de cărți românești până la încheierea acestui an.

Se ia în discuție cererea soc. Armonia de a-i se da sala care fusese ocupată de Căminul Cultural. Comisia aproba cedarea sălii, în mod provizoriu însă.

Ședința s'a ridicat la ora 7.

Ed. I. G.

Intelectuali din județ.

Când vă aduc treburile la Arad, nu uitați că în Căminul cultural al Astei din Arad (teatrul ordănesc, etajul I) întâlniți toată societatea românească arădană.

Religioase — Culturale.

Gânduri creștinești.

Apostolul de Duminecă,
din epistola către Efeseni C. 5, v. 9—19.

Fraților, ca fiii luminei să umblați, căci roada Duhului este întru toată bunătatea și dreptatea și adevărul. Cerați ce este bine plăcut Domnului. Și nu vă amestecați în faptele cele fără de roada ale întunerecului, ci mai vărtos le osândiți. Căci cele ce se fac întru ascuns de ei, rușine este a le și grai. Iar tot ce este osândit pe față se vedește prin lumină, căci tot ce se arată este lumină. Pentru aceea zice: Deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos. Socotiți drept aceea cum să umblați cu pază, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt. Pentru aceea nu fiți nepricepuți, ci înțelegeți care este voia Domnului. Și să nu vă îmbătați de vin, întru care este desfrânare, ci vă umpleți de Duhul, vorbind între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești laudând și cântând în inimile voastre Domnului.

Răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt.

„Ajunge zilei răutatea ei,” de jale și de mizerie obștească, în preajma iernii. Gospodarul trebuie să-și scoală la vânzare perna de sub cap, ca să-și plătească darea; funcționarul și dascălul și atâția alții, sunt amenințați să fie puși între cer și pământ prin reducerile bugetare; înreprinderile și băncile dau faliment, târând după sine atâtea existente și instituții... Rele sunt zilele. Dar nu pentruca să succumbăm sub povara răutăților, ci ca să prindem indemnul apostolului: de a răscumpăra vremea!

Pentru a preîntâmpina un rău și mai primejdios, ce poate purcede din stările de azi, intelectualii cu simț de răspundere, sunt datori să se reculeagă, să părăsească indelețniciri, de multe ori fără rost și să-și dea seama de chemarea vremii.

La țară.

Masele largi ale poporului sunt adânc turburate de criza economică. Turburarea aceasta e cu atât mai amără și mai primejdioasă, cu cât ea se adaogă turburării, pricinuite în suflete de politicianismul deceniului din urmă. Atmosfera e atât de încărcată, încât explozia ar putea duce la un dezastru fatal.

Nu mai e acum vreme de pierdut. Nu, mai cu seamă pentru cei ce n'au fost loviți pe de-antregul de răul zilelor. O *pacificare a sufletelor* e chemarea ce se ridică din mijlocul satelor, căci și aici criza sufletească e neasemănat mai mare, decât cea economică.

Amvoanele bisericilor trebuie să se inspire din pacea lui Hristos, ca să o poată strecura în sufletul oamenilor. Dar, alături de Biserică și de preoții ei, trebuie să se pogoare acolo de grab și intelectualii neamului. Nu pentru a mai răscoli patimi politice, ci pentru a turna, cu duhul bunății și cu fapte drepte, cu cuvântul adevărului, untul de lemn peste ranele nemulțumirilor, inspirând încrederea, care ne poate trece, fără poticnire, peste încercările grele. Cu pază să umblați — ne sfătuie apostolul — înțelegeți care este voia Domnului. Voia Lui, nu voia noastră!

Răul politicianismului.

Nu de mult s'a văzut un avocat, chemat pe apucate, de pe stradă, să re-

prezinte un grup de țărani la o desbatere în reforma agrară. Politicianul-avocat avea să țină peste câteva zile o adunare populară în satul oamenilor. Potrivit prilej deci să-și facă atmosferă în prealabil. Singurul mijloc de a atâța instinctul țărănilor a fost să strige împotriva dotării unei parohii și a unei biserici cu pământ. „Popa vrea să vă ia pământul și cu el pâinea din gura copiilor vostri.” Reprezentantul bisericii a fost nevoit să spună amărât: Nu v'a-ți găsit din mulțimea celor interesați și a celor de peste 80 de apelanți nici unul, să vă împotriviți înzestrării unei parohii și a unei biserici cu pământ, până n'a venit acum un domn, care este deputat în adunarea eparhială și membru al altor corporații bisericesti!

Trebuie să se trezească conștiința răspunderii între orice împrejurări și situații. Altfel demagogia politicianistă împinge la amestec în faptele cele fără de roada ale întunerecului, în loc ca să umblăm ca fiii luminei.

Un început bun.

Dar, mulțumită lui Dumnezeu, s'a văzut de curând, la adunarea „Astrei”, în Caransebeș, o splendidă afirmare a solidarității intelectualilor și a preoților în numele culturii românești. Puținele excepții stridente, nu contează. Vor trebui să-și dea seama, că eșecul a fost un fel de început al sfârșitului demagogiei de stradă. Mentalitatea politicianistă trebuie să dispară în fata binelui de obște și a bunurilor spirituale ale neamului. Nu-i cu drept să privești toate aspectele vieții publice prin prizma pervertitoare a politicianismului de partid, îngust și egoist.

Inceputul bun, de a frânge răutatea zilei, trebuie să-și depene firul de aur, întinzându-l mai departe, în viața socială și națională, descoperând chiar „cele ce se fac întru ascuns”, ca să pacifice turburarea de nemulțumire și în rândurile celor amenințați să rămână fără slujbă, sporind numărul șomerilor muncitori, cu șomeri funcționari, cari pot fi împinși în ghiarele bolșevismului, ce pândește cu ispita banului. Chemarea intelectualilor: Să inspire cumpăt și încredere în biruință asupra zilelor rele!

Scrisori inedite

Mitropolitul Andrei Șaguna către Ioan cor. de Pușcariu.

Dela cav. I. de Pușcariu a rămas un caet de scrisori primite de el dela Mitropolitul Andrei Șaguna. Aceste scrisori sunt astăzi proprietatea Dlui Ascaniu Crișan, directorul liceului înrudit cu fam. Pușcariilor datorită amabilității Dlui dir. A Crișan voin publica câteva din ele dintre cele mai interesante în legătură cu mișcarea politică și religioasă dintre ani 1868—1872, deci în preajma morții marelui mitropolit.

Scrisoarea de față e din vremea pregătirilor pentru alegerile dietale din vara lui 1872. În acest moment, Ardealul politic era străbătut de două curente: un curent activist, reprezentat de mitr. Șaguna, cav. de Pușcariu și alții. Celălalt curent, al pasivștilor era susținut de Ilie Măcelariu, S. Barițiu, Dr. I. Rațiuși mitr. I. Vancea dela Blaj. În 9 Mai 1872 a avut loc o adunare la Arad la Crucea Albă, — după masă — prezidată de Antoniu Mocioni. La 5—6 Mai avusese loc adunarea Sibiienilor prezidată de Ioan cav. Pușcariu care hotărâseră activitatea în alegerile pentru dieta din 1872. Se cerea totodată înființarea unui organ central național și cei dela Sibiu s'au adresat mitropolitului Șaguna, singurul președinte care se afla în viață al comitetului permanent național. Acesta s'a adresat și mitropolitului I. Vancea.

Contele Lonyay primministru, a călătorit în Iunie 1872 la Cluj cu care ocazie a chemat pe Mitropolitul I. Vancea acolo pentru a discuta situația politică în preajma alegerilor dietale.

Conferința generală n'a mai avut loc. În schimb s'a ținut una mai restrânsă la 29 Iunie și la care Șaguna n'a participat.

În scrisoare e vorba și de înființarea Universității Ungurești dela Cluj. Impresionantă constatarea bătrânului mitropolit dela Sibiu că la noua Universitate numai dreptul canonic „al Bisericii noastre nu se va preda!”

Ilustrisime!

Foarte reu mi-au fost septemâna întreagă înainte de Rusalie, acum me simt ceva mai ușor și ți răspund la Epistola ți din urmă pre lângă care mi-ai fost trimis și Memorialul, din care am cetit unele pasaje, și m'am convins, că cu inima română și mintea sănătoasă ai compus acel memorial, care l'am predat apoi lui Ilariu spre al arăta tovarășilor sei dela Comitetul național Sibiianu. El te va înscinția apoi, deaca n'au făcut aceasta pân'acum, ce judeca Comitetul despre acela. Eu nu me pot lăsa în nici una lucrare, căci sum morbos și lesne iritarez așa încât die Kleinste Gemüths-Affection¹⁾ mi fac mare stricare. Lonyay au rescris la telegrama Mitropolitilor, ca conferința generală se va putea conchiema după încheierea alegerilor de deputați dietali.

Despre aceasta am incunoștințiat Comitetul, ca să facă după buna chipsuiala sa ce va vâci căci eu sum morbos; am rugat și pe Vancea să-mi scrie ce părere are, căci și lui i-au scris Lonyay; dela carele n'am pân'acum nici un răspuns.

Am cetit pasteta lui Pauler despre înființarea Universității Clujane și despre studiile, ce se vor preda acolo, și adevăratele canonice ale tuturor confesiilor din Ardeal, dar nu mai cel al Bisericii noastre

¹⁾ cea mai mică emoție.

nu se va preda!!! mă întreabă streinii ce voui face eu în privința aceasta? respunsul meu este: că nu voui face nimica!

Te rog a-mi face consemnarea stipendițiilor din fundațiunea gojduiana, căci dela mine o cere Pauler rectins Tanarky!

Sibiu 6/18 Iunie 872.

Andrei.

publicată de prof. Ed. I. Găvănescu

Ce să citim.

ROXANA

de Gala Galation.

Editura Națională — Ciornei — București.

In sfârșit, Gala Galation ne-a dat romanul de atâta vreme promis și îndelung așteptat de cei ce-i urmăresc literatura. Este primul său roman. Prilej de nou contact cu ortosa de magician al cuvântului, dar mai ales verificarea rodniceii „misticismului ortodox,” ca izvor de inspirație literară.

Romanul este confesiunea unui preot tânăr, ostaș al credinței și al iubirii de oameni, pornit să slujască aproapei, pentru Iisus Hristos. Este mărturisirea unui suflet care s'a dăruit cu totul pentru binele și mântuirea mulțimii mizere a unui cartier mărginaș al Capitalei. A luptat cum a putut, să ridice poporenilor săi biserica pe care n'o aveau. A venit pentru aceasta în contact cu lumea și a fost prins în vârtejul ei. Pornit cu gândul curat al îndeplinirii chemării sale, este ingenunchiat la jumătatea drumului de mrejele unei pasiuni lumești pe care nu a observat-o la început, de care nu mai poate scăpa acum. Din izolarea în care se retrage, își strigă către Duhovnicul și fostul lui îndrumător, într-o lungă scrisoare, capitularea și falimentul lui moral.

Cartea este dela un capăt la altul un sublim imn închinat iubirii de oameni, pe baza adevărului evanghelic. Și în același timp destăinuirea și analiza patimii pământeste, care crește pe nesimțite, îl învaluite și apoi îl doboară pe erou, instrăinându-l de viziunea lui de Apostol.

Duhul pământului a fost mai tare. Cartea are superioare calități literare. Extraordinară putere de concretizare a unor idei care altfel ar fi plictisit, prezentarea lor într'un mod cât se poate de simplu, analiza delicată a stărilor sufletești și mai ales limba colorată, proprie autorului, te subjugă.

Gala Galation a făcut prin romanul său dovada posibilității artei în cadrul inspirației misticismului ortodox. Asta este deci în primul rând în funcție de talentul scriitorului.

m. p.

Palatul Cultural

Joi 27 Noembrie, ora 9 seara

Marele Concert al baritonului

Jean Atanasiu

dela opera Română din București.

Bilete la Librăria Diecezană.

AU SOSIT ȘOȘONI CU PREȚURI DE DUMPING

Șoșoni la modă pt. dame, scurți, de culoare neagră
Șoșoni la modă pt. dame, cu guler gris și marro
Șoșoni la modă pt. dame, cu guler de catifea

Lei 145

Lei 175

Lei 198

Cizmulite de gumă, lăcuite, în toate culorile și toate mărimile de șoșoni pentru copii, cu cele mai efine prețuri.

Magazinul de ghete

RECLAM

ARAD
str.
Mețianu
No. 9.

Ne trebuie un Cinematograf pentru copii.

— Să se desființeze matineele de Duminecă, care nu servesc acest scop. —

Cinematografe pentru copii!...

În unele țări, ele există. Sunt anume amenajate în acest scop, cu scaunele mici, cu loji mici, cu nenumărate lucruri și fiececure, menite să încante vederea. Sunt încăperi, în care răsul sănătos și vesel se îmbină în mii de reflexe. Acolo este împărăția celor mici, acolo stăpânește voia bună, — un paradis în miniatură, în care nu se cunoaște grija de toate zilele, lacrima, suferința...

Ar fi exagerat să cerem la Arad așa ceva, pentru copiii noștri. Ar fi exagerat, fiindcă mult înaintea acestuia am avea nevoie de alte organizații, instituții, așezăminte, de o neasemănat mai mare importanță. Internate bine înzestrate, cu încăperi mari, igienice, cu camere de baie, cu grădini și terenuri de joc, — sanatorii moderne cu instalații de raze ultra-violete la care plămâni slăbiți ai atâtor ființe debile să-și afte dezvoltarea normală, etc., etc., ar trebui să primeze. Evident, toate acestea ar consuma fonduri enorme, ce nu pot fi procurate încă multă vreme.

Nu vrem prin-urmare nici palate noi, nici să se zidească un cât de modest edificiu pe seama copiilor, dar putem pretinde să se pună la dispoziție o sală destul de încăpătoare, modest mobilată, în care să se instaleze pentru o zi a săptămânii un *Cinema pentru copii și numai pentru copii*.

Trebuie să recunoaștem, că conducerea orașului nostru s'a gândit să rezolve această problemă. Copilul, ca și omul adult, are nevoie de distracție. Astăzi, cu puțină excepție a leneșilor, toată lumea este supusă contribuției muncii. Copiii, ca și cei maturi, au puterea lor de grijă, oboseală, muncă, fie ei școlari, fie numai simpli ucenici sau vânzători de stradă. Intorși acasă, istoviți, frânți de oboseală, nu găsesc acel raj de fericire, de veselie zglobie, atât de necesară dezvoltării firești a sufletului unui copil. Părinții, în majoritatea cazurilor, nu pot să le întindă decât bucata de pâine, câștigată cu greu. Glumele răsul sunt oaspeți rari astăzi în casa omului sărac. Iată de ce copiii noștri sunt triști, melancolici, precoci. Prea de vreme ajung în contact cu viața, cu realitatea, cu sutele de mizerii, și greutate. Copilul de astăzi nu mai are visuri, nici iluzii. Viața nu i-le poate oferi.

Dar răsul este tocmai dătătorul de viață al copilului. Să-i dăm măcar în mod artificial iluzia, unei vieți de fericire!..

Primăria a încercat să facă aceasta, dar într'un fel cu desăvârșire nereușit. A organizat așa numitele *"matinee de Duminecă"* în sălile cinematografulor orașenești, ruiând filme reprezentate cu succes în cursul săptămânii precedente, cu o taxă de intrare minimă. Nimic de zis în privința taxelor (5—10 lei), dar **protestăm cu energie împotriva pieselor rulate în aceste ocazii și împotriva timpului când au loc spectacolele.** Într'adevăr, arareori numai piesele de pe program corespund cerințelor. Arareori numai, ele sunt instructive sau hilariante, de un comic sănătos, nevinovate. Mai frecvent, ele sunt piese de aventuri, de pasiuni, enervante, cu subiecte sca-

broase. La asemenea programe copii nu au ce căuta. În locul răsulelor sonore, veți vedea feți congestionate ochi injectați de trezirea instinctelor premature. Părinți neștiutori își trimit Dumineca copiii să se recreze în plimbări și distracții nevinovate și nu gândesc de ce se întorc aceștia acasă cu gândul aiurea, ciudați nervoși.

Apoi, spectacolele încep la 11 și jumătate înainte de amiază, adică numai decât după sfârșitul serviciilor divine dela bisericile creștine, făcând ca copii, tineri și tinere de toate vrăstele, să aștepte distrați și cu nerăbdare sfârșitul liturghiei ba chiar să părăsească în masă biserica, înainte de timp, pentruca să și asigure locuri la spectacolele. Se pot vedea în fiecare Duminecă dela ora 9 începând sute de minori, singuratici sau perechi de ambe sexe, și tot felul de cameni, făcând coadă într'un vacarm infernal luptându-se și injurând pentru un bilet de intrare, — în fața ghișeelelor cinematografice. Ingrozitor tablou! Exact în același timp părinții își inchipuie că copiii lor ascultă predici religioase sau fac plimbări cuminte pe alele în parcuri, pe malul Mureșului, pe bulevarde. Și se fac aproape de 2 ore după masă, când acești tineri sosesc acasă excitați, îndrugând tot felul de motive ale întârzierii lor.

E clar, că asemenea spectacole nu pot servi scopul ce-l urmărim. Dacă Primăria vrea spectacole ieftine pe seama populației sărace, de toate vrăstele, să le organizeze. Noi vom aprecia cum se cuvine, gestul. Dar *nu Dumineca înainte de amiază*, când pot să atragă o lume întreagă dela biserică. Aceste ore să rămână pentru contemplarea asupra celor divine, — gânduri curate neprihănite. Matineele acestea de ce n'ar putea să aibă loc după masă dela orele 3 în sus?

Pentru copii cerem însă spectacole selecte, instructive ori distractive, cu piese anume sau alese și adunate din repertoriul săptămânal al cinematografulor. Există filme interesante, cu animale, plante, călătorii, "jurnale", care pot fi împriștate cu comedii, farse scurte, "burlesch"-uri, etc., gata a stârni răsul pe buzele copiilor. Și trebuie să se aibă grijă, ca piesele comice să fie preponderante în repertoriul acestor spectacole, căci numai așa ele vor fi atractive.

Sunt în oraș 3 cinematografe bine înzestrate. Unul din ele să se pună la dispoziția copiilor, Duminecă după amiază. Sau, să se amenajeze în acest scop o sală anume.

Noi ne-am spus cuvântul.

Să și-l spună și cei interesați și îndeosebi cei în măsură a duce la bun sfârșit inițiativa noastră.

Vlad Cobuz.

Români, frecvențați Căminul cultural al Astei (Teatrul orașenesc, etajul I).

Limba românească și copiii minoritari.

Aș dori, să deștept în sufletul tuturor fraților educatori, interesul pentru aceasta problemă de mare importanță și să vedem cu toții datoria ce ni se impune.

Iată de ce:

Noi dascălii dela granița de Vest, avem o întreită datorie să examinăm modalitățile, cari asigură **apărarea națională**. Interese culturale și cele de stat cer în mod elocvent, **să readucem la matcă miile de suflete desnaționalizate**. Conducând întreaga instrucție a tineretului, trebuie să avem grija **pentru formarea sufletului bun, îndeosebi românesc al acestor copii**.

E de datoria noastră, **să formăm caracterele viitoarelor mame**, deci sufletul viitoarelor familii. Trebuie să **asigurăm pacea internațională prin luminarea copiilor minoritari**, cari cunoscând limba statului, vor cunoaște și datoriile ce le-au față de acest pământ sacru. **Noi dascălii suntem responsabili viitorului și țării pentru educația noii generații și pentru felul cum aceste mici piese ale societății vor înțelege, să-și facă datoria de buni cetățeni români**. Noi educatori români suntem răspunzători în primul rând pentru binele țării, căci din școala primară, de aici din inima patriei pornește pulsația vieții naționale. Munca noastră nu e tocmai ușoară, dar vom găsi în drumul nostru obositor o rază de lumină caldă, care ne va da curaj: **ideea înfrățirii**. Propagarea acestei idei sublime o așteptăm dela voi, bune surori, buni frați din Vechiul Regat. Voi, cari ați venit la noi cu drag, cu gândul de sinceră înfrățire, voi trebuie să ne învățați cum să ne afirmăm românește aci la graniță, cum trebuie să ne asumăm curajul răspunderii pentru faptele noastre și și pentru intențiile noastre. În primul rând voi aveți datoria săntă să cereți parte din frumoasa muncă a propagandei culturale naționale prin răspândirea graiului românesc între copiii minoritari. Sufletul vostru tânăr — zic tânăr, pentruca pe noi ne-a îmbătrânit înainte de vreme viața de resemnare, a părinților noștri — energia voastră curată, crescândă, aceasta energie superioară va crea noua Românie Mare. Voi sunteți datori să îi netezi trează conștiința națională prin

munca voastră fără preget, nu numai între Români, dar îndeosebi la școlile minoritare.

Cu puteri unite trebuie să convingem pe minoritari și prin ei străinătatea, care ne privește, că apărarea limbii românești și răspândirea ei între cetățenii de altă limbă maternă ca cea românească **nu se face în dauna lor**. Cultura românească nu le face nici un rău și nu vrea să jicnească sentimentul nimănui. Trebuie să înțeleagă fiecare cetățean din Țara Românească, că răspândirea limbii românești înțește **dreptatea, înțelegerea și înfrățirea** locuitorilor de pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu.

Sufletul bun și iubitor de neam a educatorului român va găsi mijloacele potrivite pentru ajungerea scopului. E adevărat, că pentru a obține rezultate reale vom avea nevoie de mult tact, calm și răbdare. Cred, că trebuie să fim și conștienți de importanța muncii noastre, aceasta ne face să dezvoltăm o muncă **pașnică și rodnică**. Mai cred, că răspândirea graiului românesc între copiii minoritari presupune înțelegerea profundă a tuturor intereselor vitale ale acestei țări. Să muncim din dragoste față de generația nouă, să muncim cu grija, par'că țara s'ar sprijini pe umerii noștri.

Veniți, fraților, să lucrăm, par'că am fi suflet din sufletul lui Haret, căci prin răspândirea limbii române ne putem afirma dragostea de neam și crezul, că țara aceasta vrea să fie, știe să fie și va fi în veci Țara Românească!

Vașian Ana,
directoare.

Dela P. T. T.

Suntem informați că statul român ar fi hotărât să restituie deponenților români, depunerile de economii ce le-au făcut la caserile poștale sub regimul maghiar. Direcția generală a poștelor, după cum se anunță din capitală, ar fi cerut ca deponenții să se adreseze oficiilor poștale din județe prin petițiuni la care să se alăture certificatul de cetățenie și actele probatorii despre depunerile făcute. Cererile se pot înainta numai până la data de 31 Decembrie c.

A fost mai bine sub unguri.

Nu mă scotesc între acei cari oricând se isbesc de un neajuns în viață, oltează din baerile inimii după vremurile fericite de odinioară, exclamând plin de nostalgie: ce bine mai era sub unguri! Cu toate acestea, adeseori văzând cum copiii noștri sunt chinuți în școala de astăzi, mi-aduc aminte de ușurința cu care ne-am strecurat noi prin licee, și atunci îmi e cu neputință să nu exclam: ce fericite timpuri! Profesorii mei de odinioară înțelegeau altfel rosturile școlii. Ei își dădeau seama că sufletul copilului își are și el capriciile lui, că sunt momente în viață când creierul abizece serviciul de seismograf înregistrator pe care-l îndeplinește, și tremură ca gelatina în fața undelor sonore ce se răspândesc din postul de emisie fixat grav pe scaunul catedrei, par'că ar voi să se lapede de ele ca de un vis urât. În astfel de clipe, profesorul nu-și luă refugiu la catalogul clasei, ci înviind într'ânsul psihologul, se mulțumea să spu-

nă: Văd că lecția aceasta a fost prea grea pentru capul tău, treci te rog după masă pela mine, poate voi reuși să te fac să înțelegi. Și după masă mă lămuram desăvârșit asupra lecției. Profesorul mă primea în halatul său de casă, îmi dădea statură ce să învăț pentru a doua zi, pe urmă mă ruga să-i fac un mic serviciu, să-i crep lemnele aruncate vraise în curte, să le duc în privință și le clădesc frumos, sau mă trimetea să aduc cu servitoarea un coș din piață, sau în cel mai rău caz să-i păzesc odraslele până ce se va întoarce cocoana din sindrofie. Pentru sfaturile binevoitoare și pentru această inițiere în tainele școlii active, trebuia să plătim un mic "didactru", o îndatorire de care ne degejam voios, știind din biblie că "vrednic este muncitorul de plata sa". Aceste treceri pe la casa simpaticului profesor nu erau cazuri izolate, ele adeseori se transformau într'un adevărat pelegrinaj, la care luau parte toți colegii mei, fie-

care depunându-și obolul la icoana făcătoare de minuni. Și lucrurile mergeau strună: La sfârșitul anului treceam toți clasa, spre marea mulțumire a părinților și a directorului "suprem" care-și avea formula sa pedagogică: Vrednicia unui profesor e invers proporțională cu numărul căzuților! Ce timpuri de aur! Și astăzi când trec pela casa distinsului meu profesor de odinioară, o casă frumoasă cu două etaje, unde fiecare cărămidă e un simbol al înțelepciunii sale pedagogice, mie cu neputință să nu exclam: Ce inimă de aur, ce suflet distins, ce pedagog din creștet până'n tălpi!

Firește nu toți dascălii noștri de odinioară munciau cu atâta dragoste pârtească la luminarea minții noastre opace. Se găseau între ei și suflete mai capricioase, cu care trebuia să umbli cu mare grijă, fiind mai fragile decât porțelanul de Sévres. Dar nevoia la ce nu te învăță. Fiecare po-trivea lucrurile cum putea mai bine. Feciorul de popă nu se întorcea de-acasă, Doamne ferește, fără o traisă de prescuri pentru domnu dela școală,

cel de dascăl aducea și el câte un fagure de miere, ca să mai îndulcească inimile de piatră; fiul de țaran trimetea pe mamă-sa mai cu câte un burduf de brânză, mai cu un coș de ouă, azi cu o desagă de cartofi, mâne cu un sac de mere, la profesorul acasă, care-i dăduse să înțeleagă că altfel o să "bucte". Dar la vederea convoiului de pui dolofani, de rațe, curci și găște îndopate, de mielusei și purceluși rotolofi, care-și făceau cu o regularitate matematică eshodul dela sat spre curtea gospodărească a "luminătorilor", putea oare o inimă oricât de împietrită să nu se înduioșeze? Și astfel treburile luau totdeauna întorsătura dorită. Ne luminam de pe o zi pe alta, văzând cu ochii.

Făceam noi valachii ce puteam. Dar colegii noștri unguri erau și mai meșteri în aplicarea principiului de minimă rezistență, de-a ajunge adecă prin un minim de efort la un maxim de "tobă de carte". O vorbă bună de-a fișpanului, care nu putea rezista privirilor languroase ale mamei îngrijorată de soarta odraslei sale, era suficientă ca

Să se intensifice exportul.

— Sindicatele exportatorilor de vite nu favorizează dezvoltarea industriei cărnii. Membrii sindicatelor nu prezintă întotdeauna și în toate împrejurările suficientă garanție. —

Problema exportului nostru de vite și carne este una dintre cele mai de seamă probleme economice care preocupă pe factorii economici. Astăzi mai mult ca oricând chestiunea se cere a fi rezolvată. Soluționarea ei norocoasă ar exercita o bună influență asupra situației materiale a țărânilor noastre.

Noi urmărim problema pentru că ne preocupă chestiunea stării materiale a populației dela țară; pentru că nu vrem să vedem această populație exploatarea și pentru că vrem să vedem comerțul nostru extern, atât de mult compromis, dirijat pe căi drepte, condus fiind de oameni chemați și pricepuți, cari pe lângă aceste calități mai trebuie să dispună și de un capital suficient.

Cel care scrie aceste rânduri urmărește cu atenție comerțul de vite și carne. Se crede deci, în drept să facă întemeiate aprecieri asupra acestui comerț și să dea indicațiuni pentru promovarea lui.

În subtitlul acestui articol se vede scris, că membrii sindicatelor nu prezintă suficientă garanție față de nevoile exportului de vite.

În momentul în care se scriu aceste rânduri, exportul de vite și carne se află într-o stare decadentă. Se încearcă din partea fiecărui exportator; însemnate pierderi. 20—25000 lei la vagonul de carne.

Se pune întrebarea, acum: Care exportator va putea rezista și până când? Răspunsul este clar: Exportatorul care dispune de capital, care cunoaște fluctuațiile acestui comerț va rezista, va ști să înfrunte greutățile și, ceace interesează foarte mult, nu se va descuraja.

Ori, între membrii sindicatelor, deja înighebate, se află oameni prea puțin rezistenți față de actuala situație. Dacă într'un moment dat aceștia vor fi nevoiți să se retragă, în urma deficiențelor momentane pe cari nu le pot suporta, exportul va suferi enorm, căci importatorul străin nesatisfăcut nu va aștepta până se va găsi cineva care, în ciuda pierderilor momentane și în speranța unei rentabilități viitoare să se sacrifice luând angajamentul, celui

retras, asupra sa. Importatorul străin va căuta o piață rezistentă.

Iată deci că lipsa de capital ar putea influența comerțul extern de vite și carne. Spre o mai bună înțelegere adăugăm aici, că un singur transport reclamă o investire momentană de cca un milion lei. Și, o astfel de investire este și riscantă. Cine ia riscul asupra sa? Acela care dispune de capital.

Lipsa de capital nu favorizează dezvoltarea industriei cărnii. Membrul sindicatului, exportator de vite, creat de această instituțiune, nedispunând de capital, va simplifica acest comerț, la un simplu export de animale vii. Tendința trebuie să fie însă spre o dezvoltare a industriei cărnii, care aduce câștiguri însemnate, în epocile de conjunctură, și exportatorului, dar și industriei țării în genere. Industria cărnii favorizează crearea de noi industrii, anexe ale ei, și aduce înflorirea unor industrii existente.

Dar pentru înființarea de uzine cari să prelucraze materia primă, să pregătească carnea pentru export, să industrializeze diferitele produse, în afară de carne, avem nevoie de capital.

Membrul sindicatului, mic „gheșeftar,” se va mulțumi să-și exporteze cele 20—30 capete de animale, pentru a-și asigura câștigul, care zăbindu-i cu ocazia înființării sindicatelor, l'a transformat din ostaș în rezerva, șef de gară pensionat sau preot de țară, fără treabă, în exportator de vite, bun pentru a compromite acest comerț de înflorirea căruia ar trebui să fim cu toții geloși.

I. Lupu.

**Cetiți și răspândiți
ziarul „ARADUL“**

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

**VOPSEȘTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE
TEATRU ȘI OCAZII**

Str. Brătianu 21. KNAPP Str. Ep. Radu 10
Instalație electromotrică modernă.

întreg consiliul profesorilor să constate la conferința de încheierea anului școlar, că elevul X a făcut grozave eforturi în timpul din urmă, devenind dintr-o nulitate deodată, ca prin minune, un excelent discipol. Vai de profesorul care nu se lăsa convins de această miraculoasă transformare, prin vorba bună. Spectrul transferării sau în cel mai bun caz al stării pe loc, fără perspectivă înaintării în noua clasă de salarizare, îl readucea în scurt timp la alte sentimente. Această privitor la magnalii minore gentium, căci cel ghiaburi și cu legături pela minister, erau și mai avantajați de soartă. Această, pentru a nu veni în contactul zilnic cu „misera plebs”, erau elevii particulari, spre deosebire de particularii noștri de astăzi, cari nu urmează școala statului, fiindcă n'au din ce să se susțină la oraș. Examenul se făcea într-o singură sesiune. Puilul de baron îmbrăcat într'un elegant costum de gentri, venea în gabrioleta elegantă trasă de-un bidiviu pur sânge. La poarta liceului, gabrioleta se oprea, așteptându-și stăpânul, care sus în cancelaria

directorului își trecea la rezezeaiă examenul. Profesorii puneau întrebarea și candidatul răspundea. Nu e așa că războiul cutare a durat șapte ani? Nu e așa că oxigenul se prepară din clorat de potasiu? Nu e așa că x plus y fac z etc. Și astfel, din înțeleptele răspunsuri date prin o mișcare din cap, de fiul marelui zeu al ținutului, colegiul profesorilor, în gledă până la ultimul, face într'un sfert de ceas constatarea că de mult nu ți s'a dat prilejul să primească răspunsuri atât de... mature. Urma apoi ultima figură din ceremonialul acestor examene sui generis. O ploconeală a redingotelor lucii cu miros de naftalină în fața distinsului discipol, o tremurată strângere de mână, cu subînțelesul unei vorbe bune pe lângă papa, și apoi însoțirea eroului zilei de către complectul corp profesoral până la scara gabrioletei. În cazurile cele mai dese, acești puil de magnați era cuviincioși, saluând respectuos, la plecarea, selectul corp didactic, încremenit pe treptele dela intrarea principală a școlii. Se aflau însă uneori și licheluțe între dânsii.

Un birjar și un șofeur despre criza economică

Micile noastre anchete.

Nizuindu-ne să aducem la suprafață păreriile micilor profesioniști despre criza financiară și economică și să scoatem în relief nevoile mărunte ale acestor oameni trudiți, m'am adresat unul birjar și unul șofeur.

În umbra serii, neobservat de nimeni, îmi îndreptam pașii. Întrai, spre căruțele cari se alinau resemnate pe bulevard, în așteptarea drumeștilor.

Poftiți, domnule... Mă năpădeau cu ofertele lor toți birjarii cari se găseau la taifas, așezați comod într'o birjă. Și fiecare se grăbi să ia loc pe capră și să apuce mai de vreme hățurile. Gloabele tresăriră din starea somnambulă și-și întindeau plictisite fălcile. Refuzând invitațiile și dându-le să-mi înțeleagă scopul, cerul să mi să soună unele lucruri profesionale: dacă este rentabil să fii birjar, dacă e o plăcere sau necesitate, despre greutate și despre concurență, regie etc. etc.

Dle, nu mai face azi să fii birjar. Altădată mai mergea căci nu era atâta concurență. Mai rentabil ar fi să stai acasă. Numai că ce l-ași da ăstui cal de mâncare dacă n'ași fi pe plată? Veniturile noastre au scăzut simțitor și ne fac mare concurență autobusele. Și de n'ar fi reparaturile la trăsura atât de scumpe! Plătim câte 50-60 Lei pentru o spiță, 150 pentru un raf, potcoavă câte 30-35 lei, calul mânăncă la zi cam 10-12 kgr. ovăz și alte 10 de fân. Numai de acela e bine care își are și o mică gospodărie și hrană de acasă, altfel n'ar merge deloc. Impozitul încă e mare. Eu plătesc a bunăoară numai pentru birjă 3000 Lei pe an. Și nude sunt celelalte? Acuma de-o vreme, ch'ar că n'avem nici un venit. Sunt

zile când abea câștigăm 50-60 lei pe zi. Pasagerii se tocimesc, nu plătesc atât cât ne este taxa și ne mai și injură. Abea Vinerea avem o lecută de circulație, când cărăm pe pilărite dela gară la piață. Noaptea aproape că nu facem nici o cărașule. Despre concurența automobilelor nu ne putem plânge, pentru că clienții noștri nu umblă cu automobile, fie că nu vor fie că n'au bani. Numai autobusele ne fac concurență și destul de mare, fiindcă sunt mai eftine. De sezon nu mai putem vorbi, tot din pricina acestor autobuse. Până era tramvaiul, câștigam și noi, iar de când nu mai e, ni s'a dus și câștigul nostru. De ar tuna în autobusele astea sau de le-ar mai duce la repalați...

Se apropie un pasager cu geamantan și se urcă în trăsura. Birjarul către mine, cu părere de rău: Ertăți-mă dle. dar iacă îmi veni un mușteriu...

Birjar, cu cât mă duci până la gară? Întrebă mușteriu.

Cu 30, Dle, răspunse birjarul meu.

E mult...

25, dle...

Cu 20

?... Nu se poate, dle.

Atunci merg pe jos. Și mușteriu se dete jos din trăsura.

Poftim, te duc eu dle... Se oferi celălalt birjar și pasagerul luă loc în trăsura vecină care-l ducea dela primărie la gară cu 20 Lei.

Vedeți, dle, ne merge rău câte odată că prea lăsăm și noi din taxele noastre și dacă or lăsa toți cei 200 câți suntem în oraș, ar însemna să ne curățim...

Mulțumii birjarului pentru lămuriri și mă dusei la coloana de automobile cari stăteau alături, în rând și cu farurile stinse. Trezesc din somn pe un șofeur. Dormia sforăind și cu mâinile pe volan.

Uode să vă duc, dle? Mă întrebă căscând.

Nicăteri, răspunsei și am început să se întreb din nou aceleași lucruri, dacă e rentabil să fi șofeur, despre concurență, regie etc. etc.

Apoi e rău de noi, dle. Venitul nici nu acoperă regia. Pasagerii preferă autobusele, că-s mai eftine. Din 60 de înși câți suntem pe piață, nici unuta nu-l merge. Nici salarii nu mai căpătăm ci numai 20 la sută după câștig. Proprietarii nu mai găsesc nici o rentabilitate în mașini. E bine numai de șoferul care își are mașina proprie pentru că știe că ce a câștigat este al său. Când e circulație mai bună, ar trebui să câștigăm până la 5-6 sute pe zi, din care regia e de câte 3 și 4 sute de lei. Altădată am fi fericiți să câștigăm și numai 80 lei. De profit am putea vorbi la cursele în afară de oraș. Căpătăm 10 lei de k.m. dublu cu dus și întors. E rău și nu merge, dle, autobusele ne-au luat-o'nalte...

Am mulțumit și m'am îndepărtat dela acest improvizat garaj de sub cerul liber. Concluzia? La toate sunt de vină numai autobusele, de asta la Arad nu merge bine nici șoferului nici birjarului...

Mă oprii la haltă și cu primul autobus am luat drumul spre casă. Așa e mai eftin. După mine, nu vedeam decât priviri invidioase de șofeuri și birjari și mi era mare teamă să nu tune'n autobus...

Petronius

Unul dintre aceștia, în locul salutului de despărire, arătând cu mâna spre armăsarul prins la gabrioleță, se adresă directorului cu cuvintele: Acu, domnule director, dacă v'ași ostentit până aci, ai pulea da și acestuia o diplomă, și plesnind în aer cu stârcul biciului, gabrioleta sbură mai departe, lăsând în poarta liceului tabloul unor fețe plouate. Dar aceste erau rare cazurile.

Voi stări patriarhale, și pline de farmec, în care colți al Ungariei de astăzi vă mai poate întâlni sufletul ehtiat după romanticismul vremilor apuse? Căci aci nu vă mai găsim. Copiii noștri numai au parte de fericirea voastră. Școala românească, rigidă și neprietenoasă, nu vă cunoaște. Aci colaborarea „intimă” dintre profesor și elev e înlocuită cu gama dela 1 până la 10 care se trec în catalog cu o regularitate mecanică, iar odată nota fixată, nici chiar ministru n'o mai poate modifica. Cum astăzi fiecare cetățean ce se respectă, e „per tu” cu cel puțin unul din ministrii dela cârma țării, ce fericți ne-ar fi copiii, dacă din trecutul nostru de robot s'ar fi păstrat măcar acele frumoase datini ale școlii.

Iată de ce, vrând nevrând, mă trezesc și eu căleodată urlând în corul celor care strigă: A fost mai bine sub unguri.

Spiritul vremii.

Toată lumea recunoaște starea nenorocită în care ne aflăm astăzi. Fără îndoială, ea este rezultatul unui *spirit* general ce stăpânește mentalitatea noastră. Acest spirit al vremii se caută și se găsește în tot felul de presupuneri: ba că lumea este cu totul materialistă, ba că este ateistă etc. etc...

Dacă lumea ar fi materialistă și numai materialistă, ar însemna că starea materială să fie astăzi cât se poate de înfloritoare, când în realitate este absolut cu totul contrariul, căci am ajuns a trăi numai din duh. Dacă lumea ar fi ateistă, ireligioasă sau indiferentă față de chestiunile bisericesti, nu am avea atâta frecătură între diferitele confesiuni și secte; nu am avea atâtea discuțiuni și congrese cu caracter pur religios; nu ne-am întreba absolut de loc de cele religioase, cum facem astăzi în ori și ce discuțiune a noastră.

Fără a nega însă existența și a tuturor acestor directive, credem că spiritul vremii este cu totul altul, care-i și izvorul tuturor celorlalte rele.

Dacă răstoim puțin istoria cugetării vechilor greci, găsim o epocă (500—400) în care oamenii se credeau atotștiutori și în stare de a rezolva orice problemă: este epoca cunoscătorilor sofiști. Acesta a fost la greci timpul îmbolnăvirii intelectuale. De unde mai înainte se căuta *adevărul*, în această epocă predomină *interesul filosofului*. Nu se mai căuta adevărul ci se căuta a se convinge lumea de marea înțelepciune a *filosofului*, care se mărginea a câștiga de succese. Virtutea căutată era arta de a obține un succes. Din epoca anterioară sofiștii n'au păstrat decât mândria cunoașterii, căci dragostea de a cunoaște adevărul o pierduseră. Se mândriau deci că ei posedă toate științele, când nu-și băteau capul cu nici una: erau *specialiști* în toate. *Hippias* era eminent în astronomie, geometrie, matematici, fonetică, prosodie, muzică, pictură, etnologie, poezie, epică, tragedie, morală, industrie, comerț, etc. etc.

Rezultatul tuturor acestor concepțiuni era *relativismul* și *scepticismul*. Lumea toată-și petrecea timpul în discursuri retorice susținând teze contrarii, însă înregistrând *succese* egale. Dezastrul bătea la ușa tuturor acestor *specialiști* cari aveau soluțiunile gata pentru ori ce problemă, afară de problema lor însăși. Pentru această soluție ultimă însă a trebuit să vie un Socrates, deși sofiștii, exceptând plata *specialității* sale.

Și acum, dacă ne întoarcem privirile dela această epocă îndepărtată a sofiștilor greci, la epoca de astăzi, în zilele în care trăim noi, în țara românească, nu ne izbește oare nu asemănarea ci grozava coincidență?! Iată deci *spiritul vremii* noastre: sofismul sau dacă vreți *sofisticăria*!

Toți, dar absolut toți, se pretind că știu, știu totul. Toți își zâmbesc arătându-ți triumfal că posedă soluția ori cărei probleme despre care-i întrebi. Specialiștii sunt pe toate drumurile, și chiar specialiști de drumuri. Ei discută, propun soluțiuni, iau măsuri, răul s'a îndreptat, se va îndrepta sau nu se va îndrepta, aceasta nu importă, însă specialistul a reperat încă un succes căci i-s'a aprobat soluțiunea devenită lege, iar el și-a încasat plata ostenelelor sale.

După cum am văzut, sofistul nu era specialist numai într'o materie, ci în toate; tot astfel și astăzi specialiștii noștri sunt fiecare specialiști în toate, conduc cu aceeași competență orice instituție și dau cu aceeași autoritate soluțiuni în ori și ce problemă din ori și care domeniu. Pretutindeni se înregistrează succese, căci se posedă virtutea de a câștiga succese. La sofiști această virtute era în retorică, la noi am putea-o numi pe'nțeleșul tuturor demagogie.

Acest *spirit al vremii* care înregistrează succese în toate părțile, a înregistrat un succes și mai mare: toată lumea dă crezare tuturor specialiștilor sofiști! Nu numai ei cari ne conduc acum, ne-au condus eri sau ne vor conduce mâine cu acest duh, ci noi toți, căci îi ascultăm, îi aprobăm, le acordăm succesul. Cu toții suntem orbii de arta succesului și nu vedem prăpastia în care ne prăbușim. Veni-vă oare și la noi un spirit socratic, care *desinteresat* să muncească în a ne arăta tuturor groapa în care cădem, ca odată treziți, liniștiți și cu convingere să ridicăm vălul specialității de pe ochii specialiștilor și să-i arătăm așa cum sunt și să ne vadă unde ne-au adus? Se pare că începuturile s'au făcut și marea mulțime îndelung răbdătoare așteaptă în pace și cu încredere acțiunea plină de tact pornită dela șeful suprem al statului, care ca și Socrates și-a luat greaua misiune de a *lumina pe specialiști* și a-i face să vadă că nu știu nimic și deci să-și ia locul care-l merită.

Așteptăm cu încredere în El.

V. P.

Un nou spectacol în Arad. (Salonul firmei Galik & Co.)

În șirul marilor prăvălii arădane, s'a adăugat Sâmbătă, un nou salon de cozmetică și coafură de dame, cu un deosebit gust. Într'adevăr, în această zi s'a deschis în strada Brătianu, salonul de cozmetică și coafură pentru dame, a lui Galik & Co.

Am cercetat nou-aranjatul salon și cea dintâi impresiune ne-a fost, că un local atât de perfect amenajat, chiar în ciuda actualelor stări financiare, va fi locul de întâlnire a publicului de elită. În acest local spațios, găsim în jurul pereților cabinetele de coafură, în etaj sunt plasate mesele de manicură, iar în atelierul de cozmetică — așezat discret și ascuns privirilor indiscrete — găsim un întreg arsenal de aparate cozmetice, cari stau la dispoziția publicului. Salonul lucrează numai cu forțe de primul rang, aduse din capitală, cari vorbesc românește, franțuzește, ungurește și englezește.

Proprietarii, având în vedere marea circulație la care se așteaptă, au stabilit prețurile cele mai modeste, pentru ca oricine să poată savura avantajii cozmetice moderne.

Acum este rândul femeilor, ca să se convingă de cele de mai sus. Suntem siguri că vor fi mai mult decât mulțumite.

Membrii fondatori pe viață ai asociațiunii noastre cu câte 10.000 lei, au achitat:

D-l Dr. Ștefan Albu medic șef,
„ Dr. Iuliu Vicaș.

Portrete la minut.

Șeful.

Un boț de carne cu țigară groasă de foi în orificiul care îi slujește de gură. Ochi de bou artritic și două guși.

Ce va fi fost pe vremuri, nu se poate preciza. Unii spun, că purta pene de cocoș ca șef de jandarmi într'un sat românesc și era mare vrăjmaș al valahilor. Când însă avea nevoie de ceva, la taifasuri cu câte un român mai chiabur, se întâmpla să și aducă aminte și el, că-i român.

Acuma este șeful unei instituții, care — mult, puțin — este susținută din dăjdiile cetățenilor.

Îl nimeresc la slujba sa, controlându-și personalul, într'un local cu acces public. Local public în România, care trăește din ban românesc, dar n'are nici măcar un servitor — de leac — din viața românească. Bineînțeles, afară de șeful care i-a angajat.

Un „prieteni” se adresează șefului: — Bine șefule, ce sunt țipetele acestea din limba lui Bendeguz în localul acesta, nu ești tu șeful și n'ai găsit să angajezi decât streini?

„Șeful” a observat în preajma lui un grup de fețe simandicoase, în acest grup un ziarist strein. Și-a luat o mutră gravă și sbârcindu-și cele două guși, răspunde pe un ton plin de indignare:

— Dar ce-i, te crezi la Calafat (de unde o fi știind, că există și un Calafat)? Crezi, că ai dela Pârneava sau Șega susțin instituția? He, hei... Ba bine, că nu! Un singur român am aici și chiar și pe acela am să-l dau afară.

„Prietenu”, tot arădan, că n'a fost neam de neamul lui la Calafat, surprins de izbucnirea demagogiei, avu un moment de supărare, apoi de scârbă și plecă, după ce aruncă prietenului său, Pista, o privire, în care se putea citi perfect vorba veche românească:

„Hai sic... licheă”.

Fotograf.

Corpul Portăreilor Arad.
Nr. G. 2696/1930.

Publicație de licitație.

În baza execuției de escontentare efeptuă în ziua de 22 Ianuarie 1930 pe baza decizului Judecătorei mixte din Arad cu Nr. 21791/1929 obiectele sechestrare în procesul verbal de execuție Nr. G. 2696/1930 sub punct 2. adică Bodega din Piața Catedralei, prețuită în suma de . . . lei, cuprinsă în favorul *Băncii Poporale Spiru Haret* din Arad, pentru suma de 46327 lei capital, 18% dobânzi dela 1 Aprilie 1929 precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad, contra lui Zenovie Voștinar în Piața Catedralei (Bodega Voștinar Zenovie) în ziua 29 Septemvrie ora 12 conform §. 107 și 108 ai Legii LX din 1881.

Aceasta licitație se va ținea și în favorul lui: Alexandru Goldschmid repr prin adv. Dr. Iosif Steiner din Arad.

Arad, la 12 Noemvrie 1930.

Șef portărel.
Indescifrabil.

Fapte și oameni.

Invalizi... cumularzi.

Curile rele spun și... unde nu-i foc, nu iese fum, că ar fi aci în Arad o seamă de invalizi, cari încasează dela stat sume frumusele (destul să-și țină un om de omenie cinci copii în școli) și pe lângă aceasta mai sunt plăliți tot de stat, nu într'un singur post, ci chiar în mai multe..

Asa, se spune, că... dar să mai așteptăm.

Lucru cinstit nu-i, căci într'o vreme când alții se istovesc ca să-și poată plăti dările, nu-i lucru cinstit ca alții să tragă pielea nenorociților de invalizi fără grade mari și fără legături la Ierusalim.

Deocamdată Administrația financiară ar aduce un foarte însemnat tribut (singurul caz, când ar plăti și ea tribut) moralei publice, trimițându-ne o listă cu arătarea numelor și sumelor pe cari le plătește invalizilor din Arad.

Cred, că ar ieși la iveală surprize nebănuite. Ce zici, domnule X și domnule Y?

Un invalid fără pensie.

Institut de beaute și cosmetică

GALIC și COMP.
ARAD, Str. Brătianu Nr. 2.

TARIF:

Ondulat simplu	Lei	20'—
Ondulat cu apă	"	25'—
Tuns	"	20'—
Spălat	"	20'—
Manicur	"	20'—
Vopsitul părului începând dela	"	250'—
Ondulare permanentă începând dela	"	400'—
Îngrijirea feței	"	80'—

No. 8: 1—8.

Judecătoria mixtă Arad.
Nr. G. 18541/1930.

Publicație de licitație.

În baza execuției de escontentare efeptuă în ziua de 27 Iunie 1930, pe baza decizului Judecătorei mixtă Arad, cu Nr. 29085/1929, obiectele sechestrare în procesul verbal de execuție Nr. G. 18541/1930, 2 tepe (1 neagră, 1 roșiu) de 9—10 ani, 2 cai (1 negru 1 roșiu) de 10—12 ani, 1 căruță de lux, 1 căruță fărănească și alte obiecte sechestrare și prețuite în suma de Lei 41.000. — cuprinse în favorul *Szöke Ioan* jun. reprezentat prin Dr. Kele Alexandru avocat din Arad, pentru suma de 15.5% după capitalul de Lei 2500.—dela 1 August 1929 până la 18 Septemvrie 1930, precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad *Duleul Sava* Nr. 2 în ziua de 3 Dec. 1930, la ora 9 conf. art. de lege IX. §-lui 107 și 108 din anul 1881 al legii exec.

Aceasta licitație se va ținea și în favorul lor: Banca Poporală, Spiru Haret și Banca Arădana de Credit pt Ind. și Comerț S. A. Arad.

Arad, la 10 Noemvrie 1930.

Șef portărel,
Indescifrabil.

ȘOȘONI VERITABILI RUSEȘTI marca „Krasin” puteți cumpăra în rate de 6 luni cu libelul Coop. Industriașilor la firma „MERCUR” în Palatul Minorității Arad.

Ședința comisiei teatrale a Municipiului.

La primărie a avut loc în săptămâna aceasta ședința comisiei teatrale. La ordinea zilei au figurat angajările făcute de direcția teatrului maghiar pentru stagiunea din iarna aceasta. Comisiunea a aprobat angajările făcute.

A doua chestiune care s'a desbătut a fost aceea a biletelor gratuite oferite de teatrul maghiar. Dl. Al. Negură, ziarist, a protestat în contra faptului că

unele direcțiuni ale ziarelor minoritare dispun de loji gratuite pentru cronicile teatrale și reclama ce se face în cu-prinsul ziarelor lor. D-se cere ca să nu se mai acorde asemenea gratuități decât ziaristilor minoritari, care ei înșiși scriu cronicile teatrale, făcând cunoscută în publicul maghiar activitatea teatrului maghiar. Chestiunea aceasta rămâne să fie discutată de către delegația permanentă a primăriei.

Avicultura rațională, bogăția țării.

— Cu ocazia expoziției internaționale de avicultură, din Irad. —

Vom încerca să arătăm, într'un mod cât se poate de sumar și concis, însemnătatea covârșitoare a aviculturii, în viața economică a țării noastre; pentru a atrage atențiunea celor interesați, asupra acestei ramuri atât de productive, — dar atât de neglijată, până acum, la noi.

România este una din țările exportatoare, de ouă și de păsări; datele statistice arătând chiar, că, exportul acestor produse, ocupă un loc de frunte în bugetul ei. — În ultimii ani însă, alte țări mult mai mici și chiar mai puțin industriale ne-au luat-o înaltele, prin munca, organizarea și calitatea, pe cari le depun pe acest teren.

În țara românească avem — aproximativ — 40.000.000 de găini, cu o producție anuală de 2.600.000.000 ouă; pe când, — luăm de pildă Polonia — care are numai 36.000.000 de găini, are o producție anuală de 3.000.000.000 ouă! Motivul este următorul: găina noastră țărănească, neselecționată și neglijată, produce anual 70—80 ouă, pe când o găină a rasei celei mai bune, de ouă, — „Leghorn“ de ex — face anual între 160—260 ouă. Se vede deci, că printr-o acțiune energică și bine organizată, am putea obține și la noi în țară, și într-un timp relativ scurt — ca și găinele noastre să producă cel puțin 150 ouă pe an; ceea ce-ar însemna dublarea anuală a producției și de aci: *valoarea venitului, prin exportul de ouă; adică intrarea în țară a frumoasei sume de peste un miliard de lei!*

Țările vecine, sunt toate exportatoare de mari cantități de ouă și păs-

ări; acționând însă de așa manieră, că, în fiecare an, cantitățile sunt tot mai ridicate, ceea ce dovedește perfecțiunea raționalizării, an de an. — Numai noi, cu sistemul bine cunoscut de a rămâne în urmă cu raționalizarea tuturor produselor, neglijăm și această ramură, binecuvântată a aviculturii, uitând că prin această continuă neglijență, pierdem tot mai mult debușurile avute pe piața streină.

Se cere deci, o cât mai accentuată precauțiune!

Tocmai, din această cauză, am luat la cunoștință, cu deplină satisfacție, legea pentru standardizarea ouălor, măsură însă care va fi tot zadarnică, dacă nu se va întreprinde și o acțiune, care ar duce spre îmbunătățirea solului de găini. Ori aceasta nu ar fi atât de greu de realizat, dacă ar exista puțină bunăvoință și în special, mijloacele necesare. Ca prim mijloc, am indica pe acela de a răspândi în țară, păsări din rasele cele mai selecționate, cum s'au dovedit „Leghorn“ pentru ouă, — și „Wyandotte“, „Plymouth“ sau „Rhode Islande“, pentru carne și ouă.

Tocmai din aceste considerațiuni, mai în toate țările din Europa și America, se dă în ultimul timp o deosebită atențiune ramurii aviculturii, constatată fiind faptul că, este cea mai productivă ramură a economiei naționale, în special, când este exploatată în mod rațional și științific.

Ne face impresia, că tocmai această ținută a fost urmărită de Camera de Agricultură a județului nostru, prin acțiunea ei destul de bine cunoscută,

care a început cu trei ani în urmă, când s'a distribuit micilor crescători din județ, ouă și păsări nobile, făcându-se tot odată intensă propagandă, de raționalizarea selecționării; care formează frumoase izvoare de bogăție, mai ales în zilele de azi, cu criza agricolă atât de accentuată.

Și tot către atingerea acestor ținte, același Camera de Agricultură, a încredințat soc., „Carlerul“ să aranjeze expoziția internațională de avicultură, din Arad, la care suntem siguri că vor participa toți micii agricultori, fiind în interesul lor propriu pentru a se putea convinge, odată mai mult, de rezultatele altor crescători, cari au reușit să realizeze, prin muncă sânguincioasă, adevărate bogății. Expoziția se va deschide în ziua de 29 Noembrie a. c., în sala manejului regimentului 1 roșiori, din Calea Aurei Vlaicu.

Avicultor.

Hallo, ală ăcupat..

— În atențiunea d-lui diriginte al oficiului postal din Arad. —

Nu înțeleg să fiu șovinist cu oamenii nevoiași și cu atât mai puțin cu muierile. Dăm bucuros din pita noastră și streinilor, că ne-a dat Dumnezeu și o să ne mai dea. Dar iarăși, dacă cinstesc eu pe strein și-i dau toate drepturile și mai multe decât i-se cad, oare cu dreptate este treaba aceea, ca să-și bată el joc de limba mea și de tot ce mi-e mie mai scump în țara mea?

Când încerc eu să vorbesc la telefon și mi-se răspunde (după ce sun degeaba câteva minute): hallo, ală ăcupat.. și după câteva minute tot așa și iarăși până când cer unguerește legătura, ceace mi-se și dă fără întârziere, — oare, Scumpe și Stimate D-le Diriginte, n'am eu tot dreptul să rostesc o binecuvântare la adresa oficiului postal, din acelea cari au făcut faima plutonierilor din toate armatele?

Ba nu, zău, n'ar fi oare timpul să mai scuturați nițel rândurile muierilor cu prea mult arțag de nostalgie budapestană?

Că, nu zic să le dați afară din slujbă. Las' să trăiască, doar a dat Dumnezeu pâine destulă în țara românească, dar după ce le facem toate hatărurile să-și cinstescă măcar stăpânii. Înțeleg șefii, căci irendismul acesta muieresc tinde să umbrească cinstea șefilor.

Te știu om cu mult suflet, priceput și foarte conștiincios, Domnule Diriginte, spunând ce spusei, o fac încredințat, că n'are să întârzie mătura... Și așa te-om îndrăgi și mai mult.

Postașu.

Din Buteni.

Concert.

Săptămâna trecută a avut loc în localul D-lui Mureșan Filip un concert aranjat de fanfara din loc. Sala mică a spectacolului a fost arhiplină de țărani. Intelectuallitatea a fost slab reprezentată fiind un obicei cronic de a omite astfel de exhibiții cu caracter cultural „românesc“ preferind cele un-gurești.

Dintre acei cari au participat menționăm: D-l Dr. Aurel Muntean adv. și familia, D-nii Preoți Cosma și Drincu, D-l Giurgiu M., Dir. Victoriei din loc, Peter Alexandru, Ludae Mitru, Marin Mitrica învățător. etc.

Programul alcătuit din cântece, recitări și piese a fost relativ bine executat, după care a urmat dans până în zori.

A fost o frumoasă inițiativă căreia îi cedăm porți de elogi competente dar cerem mai mult zel și sânguință fanfarei, că doar de 3 ani e înființată.

Conferință.

Cercul învățătoresc din Buteni a ținut Duminică în 15 Noembrie o conferință didactică în comuna Chisindia.

Au participat toți învățătorii venind parte cu trăsurile parte cu automobilul care e noul mijloc de locomoțiune a „luminei poporului“.

Conferința de dimineață a fost prolixă, prolixitate care e datorită „elocvenței“ dar incontestabil a participanților. Cea de după masă, care a fost publică: un mic: „Ghivectu“ cu ingredientele: cuvântări, declamări și cântece.

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aviza m. st. public că mi-am deschis din nou prăvălia din edificiul bisericii evreiești.

Cumpăr contra numerar orice cantitate de haine vechi bărbătești, ghete, cisme, linge, covoare, candelabre, lămpi, perdele. Instalațiuni complete, moșteniri. Cuptoare de fier, mobile și orice alte obiecte vechi.

A. SCHÄCHTER
edificiul bisericii evreiești.

No. 9: 1—4

W 13 zile de când mi-a dat iubita cu piciorul...

de Simion Miclea

Nu mă pot plânge. Numărul 13 mi-a fost întotdeauna cu noroc. Mai mic sau mai mare, dar a fost noroc. Tot de el mi-se leagă și două momente însemnate din viață, momente, cari nu le voi uita niciodată: în zi de 13 am pășit — cu slângul — în lumea aceasta, în zi de 13 mi-a dat ea cu piciorul. Azi se împlinesc 13 zile de atunci.

Cine e ea?

Ea e o fată ca toate fetele. Nici mai inteligentă, nici mai proastă de cum sunt fetele în general. Singurele lucruri ce — poate — ar deosebi-o de celelalte, sunt: mănâncă puțin, dar e *pofticioasă* grozav, te mănâncă din ochi, dar nu te vrea, te strânge-n brațe de-ți trosnesc oasele, îți șoptește dulce, pasional și sensual: *Habar n-ai cât te iubesc*, și apoi... îți dă cu piciorul și... altul la rând!

Părul, ochii, obrații plini și trandafirii ca o grămadă de trandafiri brumași, și celelalte?

De vreme ce mi-a dat cu piciorul sunt de prisos. Nu mai face.

Mă pierdusem în ea și-n dragostea ei de care *habar n-aveam*. În febra acută a dragostei, credeam că fără ea, o să-mi fie viața mai goală decât butoiul

în care locuise pe vremuri filosoful Diogene. Groznică iluzie, fantastic vis, din care am fost trezit de vârful tare al pantofului ce-i încălța, peste ciorapui „Adesgo“ piciorul, adorat și poate nu ferit de băfături...

Ce fu asta? mă întrebai când în stradă mă ajunseră din urmă trench-coat-ul și pălăria.

Mă întreb și azi a 13-a zi, și tot nu găsesc nici un motiv, nici o explicație. Mi-am cercetat cu deamănuntul toate cuvintele rostite, toate gesturile, toate ochiadele, din minutele premergătoare incidentului. Și jur pe ochii ei, că nu am găsit nimic ce i-ar fi putut da motiv la o acțiune atât de cavalerescă. Și mai înainte cu un minut sau două, eram în brațele ei vânjoase, șoptindu-ne cuvinte de dragoste. Nici atunci n-am putut face un gest de *pipăire mai concretă*, deoarece ea mă ținea puternic — chiar dureros de puternic — de ambele mâini. Deci nu puteam face nimic, căci mâinile sunt organele de explorare a topografiei variate și accidentală ce o prezintă corpul unei femei ca ea. De altfel nici nu puteam întreprinde o astfel de explorare, căci eram ocupat cu ascultarea cuvintelor

ei de dragoste, cu șoptitul și cu sărutatul. Nu-mi găsesc nici acum, după 13 zile de cercetare și analizare minuțioasă a *luptei*, nici o vină. Și totuși s'a întâmplat! Cu un minut sau două după ce m-am desprins din brațele ei — se auzise sgomot în camera alăturată — mi-a dat cu piciorul.

Era zi de 13 și sunt 13 zile de atunci.

După ce-am încasat piciorul am rămas oarecum nedumerit și trist. Dar azi de dimineață — a 13-a dela primirea piciorului — venind acasă dela un pahar de vin, mi-am zis că pentru o femeie (și încă fată!) nu merită să-mi fac sânge rău. Apoi ca să fiu cu conștiința împăcată, am mers la un preot și l-am rugat să mă deslege de jurămintele ce l-am făcut: că o voi iubi în totdeauna și numai pe ea, altă femeie nu va avea loc în apartamentele inimii mele și altele de soiul acesta. Și pe când preotul îmi citea molitva de deslegare, mă gândeam că de aci înainte voi fi liber în fiecare seară și mă voi putea ospăta după pofta inimii, nu voi fi obligat să mănânc — împreună cu ea — aceleași și aceleași sand-wich-uri și veșnic aceleași 3 bucați prăjitură cu șocolată și unt, furnizate de cofetăria „Elite“.

După sfârșitul molitvei am plecat

vesel. Sunt liber și femeile de pe corso erau mai frumoase decât atunci când umblam la ea. Și toate erau veșele. Prima zi de frig cu miros de iarnă. Bucuria zăpezii ce va veni în curând, le dădea în ochi străluciri de brilliant. Le-am admirat, dar ca un om care se teme de toate acele și totuși într'o bună zi iarăși va cădea în capcana vre-uneia dintre ele, care iarăși îi va da cu piciorul, într'o formă mai dură sau mai delicată, după împrejurări.

Povestea se repetă.

Și spre seară dus de nenoroc și de dorul unei prăjituri cu cremă, am ajuns la cofetăria „Elite“.

Sfârșisem. Răsfoiam un jurnal. Ușa se deschise și ea intră. Mi-am ascuns capul după jurnal. Nu m-a văzut. Liniștită ceru să-i-se pună la hârtie 6 bucați prăjitură cu șocolată și unt. Când am auzit comanda, am început să râd cu hohote. Speriată s'a întors spre mine. Rădeam și mai tare. Servanta-i întinde pachetul. Cassa! 42 lei. Plătește furioasă și pleacă privindu-mă disprețuitor.

Și toate aceste au fost azi, a 13-a zi de când mi-a dat iubita cu piciorul...

Meseriașii români din Arad¹⁾

Cercetări istorice, statistice, economice, etc.

de Isaia Tolan.

I.

Nu se poate scrie istoricul Aradului românesc, fără să ai mereu în vedere doi factori cari au fost într-una prezenți în viața acestui frământat centru de ortodoxie și de românism: biserica și meseriașii. Biserica, e adevărat, și-a avut cronicarii săi. Nu se va putea însă spune că acești cronicari, adeseori atât de zeloși, ar fi îmbrățișat-o după cum ar fi trebuit sau mai ales după cum s'ar fi putut în aproape o jumătate de veac de publicistică bisericăscă arădănească. A donuit mereu peste preocupările lor o îngustime ce nu li-a îngăduit nici să ne redă trecutul bisericii de aici în complexitatea sa, și nici să caute legăturile fără îndoială din cale afară de strânse ce a trebuit să le aibă biserica aceasta cu populația arădănească. Atenția lor s'a limitat la luptele pentru românizarea ierarhiei bisericești și mai ales la începuturile școlii normale și-ale seminarului, și chiar limitată la această perioadă de un sfert de secol, biserica arădănească a fost pentru ei ca un fel de abstracție, care a trăit aici, în mijlocul unui oraș cu populație în zdrobitoare majoritate românească, fără să fi avut cu această populație nimic. E în materialul voluminos al acestor cronicari o informație deosebit de bogată despre chestiunile la care s'au limitat, dar Aradul românesc nu-l vezi reoglindindu-se în el. Afară de biserică n'a mai existat nimic în Arad, de parcă s'ar putea să își închipui o istorie a bisericii sale românești fără să îi mereu seamă de legăturile, de-o pildă, dintre ea și dintre meseriașii de aici, cari i-au fost întotdeauna stăpâni cei mai de frunte. Dacă n'ar fi fost Tichindeal să însemne că „maistorii” din „orednică de amintire comunității Aradului-vechi” s'au grăbit într'un chip minunat să îmbrățișeze chestiunea școlii normale înființate aici, o singură notă n'ași putea găsi în istoricul fragmentar al bisericii arădănești despre această clasă de români din Arad, despre al cărei trecut nu e nici o mirare că nu se știe cât de însemnat a fost, după ce nu și se știu nici măcar legăturile ce le-a avut cu o biserică bazată n'primul rând pe ei, al cărei istoric de bine de rău se cunoaște.

Și a fost trecutul acestor „maistori” români din Arad, chiar dacă nu era atât de românește împletit cu trecutul bisericii, atât de bogat și mai cu seamă atât de frumos! Fără el, dacă nu ne putem închipui biserica românească de aici, nu ne putem închipui chiar nici pe atât un trecut românesc al Aradului. A fost acest oraș întotdeauna de când îi cunoaștem trecutul un centru de meseriași, și nu se putea să nu fie mare și numărul și rolul meseriașilor români de aici, dacă orașul era dela origine o localitate românească, și dacă, mai ales, caracterul său românesc s'a păstrat atât de mult prin timpurile mai mult decât vitrege, încât chiar astăzi, după o întreagă jumătate de veac de operă de maghiarizare făcută după dualismul dela 1867 cu cele mai asiatice mijloace care se pot închipui, el a rămas cu populație majoritară românească.

Începuturile documentabile ale meseriașilor românești din Arad apar abia după izgonirea de aici a turcilor, de când de altfel și trecutul orașului poate să fie urmărit documentar. Am arătat în «Originea românească a Aradului», că tot ce susține istoriografia maghiară despre Aradul vremurilor ante-turcești, este ficliure șovinistă fără nici o bază de adevăr. Aradul exista de mai înainte, dar în istorie apare de-abia pe vremea turcilor, e pomenit întâmplător odată la 1431, de când se știe că avea târguri statornicite ce se țineau pe pășunea dintre Arad și Micălaca²⁾, a doua oară la 1452, a treia oară la 1517, a patra oară într'un recensământ particular dela 1561, a cincia și a șasea oară la 1596, iar a șaptea oară la 1598 când pentru aproape un veac întreg cădea în stăpânirea turcească. Toate acestea

sunt simple mențiuni că exista. Dar ce anume era acest Arad, o știm abia dela 1607 și 1614, când i se pomenște 'ntâia oară etnicul: un sat românesc și pe urmă românesc și sârbesc. Dela această din urmă dată (1614) Aradul dispare iarăși din documente, însă când îl re'ntălnim la sfârșitul secolului, este o localitate plină de perspective, datorită în special cetății ce o ridica aici Iohann Harukern, generalul lui Eugen de Savoia, și în rândul al doilea mutării aici a prefecturii de județ. De aci înainte, cu toate că dintre documentele istoriei Aradului stau încă în cea mai mare parte necercetate tocmai cele privitoare la locuitorii băștinași și majoritari, la români, trecutul localității devenite acum oraș poate să fie urmărit aproape pas cu pas. Istoria prin urmare ce se poate ști a acestui oraș, începe de aci, dela secolul al 18-lea; și este fără îndoială interesant, că exact de aci, exact concomitent începe și trecutul demonstrabil al meseriașilor arădani, și, pentru că Aradul era o așezare românească de băștină, trecutul în primul rând al meseriașilor români, cari încă de acum, dela prima lor ivire documentară, apar organizați în bresle proprii, întâiele bresle pomenite în Arad.

Că între începuturile acestea dovedite documentar și între adevăratele începuturi ale meseriașilor românești arădane s'a scurs o vreme îndelungată, este deci de sine înțeles. Nu s'au ivit încă în istorie meșteșugari organizați încă dela apariție în bresle, și judecând că erau foarte puțini din cauza distrugerii dela 1707 a orașului acești meseriași români organizați ce apar întâia oară în recensămintele dela 1715 și 1720, nu li-ar fi dat împărăția cu'atâta grabă literele de privilegii, dacă n'ar fi avut ei aici un trecut. Și este firesc să-l fi avut, dacă considerăm de-o parte trecutul atât de vechi al localității încât se pierdea în ceața veacurilor, iar de altă parte necesitățile pe care le-au adus vremurile de continuare frământări și războiri din secolele precedente, sau vremurile de estorcare dar și de oarecare prosperare de sub turci. Trăiseră antecesorii întâilor meșteșugari români rămași documentar vremuri cari implicau măcar prosperarea unora dintre meserii: fierăria și în special fabricația armelor, cărăușia, morăritul, cizmăria, rotăria ș. a. Biet sat care s'a întărit abia sub turci și a trecut în rândul orașelor abia dela 1702, Aradul trăise secole întregi în umbra unei așezări feudale, a Orodului clerical depe locul Glogovăului de astăzi care i-a impus odată cu jugul iobăgesc și anumite ocupații dintre acelea cari puneau pe locuitori în rândul meșteșugarilor. Ne închipuim că în special au fost două meșteșugurile ce le implica această vecinătate și dependență feudală: cărăușia și prin urmare rotăria, fiindcă încă din vremi străvechi Aradul era vestit ca schei de Murăș³⁾, și fiindcă atari meserii erau de sine înțelese în vecinătatea unei reședințe arhieresti feudale și în special a uneia cu vamă, care deținea antrepriza transporturilor de sare pe Murășul întreg; fierăria apoi, fiindcă am văzut din «Originea românească a Aradului», că Orodul prepoziturii feudale din vecini își avea armata sa și purtase o seamă de ex-

²⁾ De aici și numele de Schela, singurul sub care era cunoscut până deunăzi românilor Aradul-Nou.

pediții în țară și în afară. Vremurile feudului arhieresc și canonicesc dela Orod au trecut apoi, și cele ce-au venit au venit cu necesitățile lor. În secolul al 16-lea în special, fierăria, fabricația armelor trebuie să se fi generalizat în tot județul și firește și aici, căci pe-aici a trecut spre Șoimuș și Timișoara revoluția lui Doja, iar la câțiva ani după ea revoluția româno-sârbească a lui Ivan Terzi. Au venit apoi câțiva ani de stăpânire ardeleană ungurească, și apoi turcii și iarăși ardelenii protestanți, și firește că ciocanele a trebuit să bată mereu, prin așezările străvechi sau prin provizoriile așezări de bejanie și groază. Apoi vremurile s'au mai limpezit, secolul al 17-lea a rămas turcesc până spre sfârșit, și au început aici vremuri cari au priit în special comerțului, cărăușiei, morăritului și aceleiași fabricații de arme. Se critică îndeobște ocupația turcească și istoricii unguvi nu găesc adjective să o blesteme îndeajuns, dar tot ei se văd nevoiți să recunoască că această ocupație și-a avut și partea ei de bine. Va fi fost ea, această stăpânire haină, ca toate ocupațiile turcești de pretutindeni: cu estorcări și bătaie de joc, cu siluri și cu trimiteri de oameni de ambele sexe și chiar de copii la Stambul sau pe lumea cealaltă, dar nu e mai puțin adevărat că au rămas după ea și urme de progres și dacă se poate de bună-stare. În Bihor, — și de ce n'am crede-o că și în Arad? — ea a pricinuit un fapt care a fost esențial pentru expansiunea noastră spre apus în epoca ce a urmat plecării turcilor: marii proprietari unguvi au dispărut din finut de parcă n'ar fi fost pe-acolo niciodată, și această dispariție a mării proprietari ce chezașia ideea de stat în mijlocul unei populații aproape exclusiv românești⁴⁾, a prilejuit o întărire economică românească și firește o întărire etnică prin scoborătorii noi din munți atrași de părăginită rămase după nemeșii unguvi⁵⁾. În județul nostru, chiar dacă nu s'ar putea identifica și aici acest apreciabil fenomen, stăpânirea turcească a însemnat câteva lucruri ce nu pot fi trecute cu vederea. Apăruseră câteva băi vestite cari dacă pe vremea turcilor firește că nu au folosit «ghiaurilor», au rămas însă în folosința publică apoi, până târziu în vremurile nouă. Se pomenesc târguri statornicite și tolerate în schimbul unei licențe plătite; iar dintre ele cel dela Șimand, unde nu se stabiliseră încă pribegii din Moldova, era atât de vestit încât într'un rând a venit până aici la jaf un întreg regiment de bandiți de prin părțile pe-atuncea austriace ale Cașoviei și Dobrișinului⁶⁾. A existat un comerț înfloritor care implică o industrie reînflorită, și dovezii despre ea există destule⁷⁾. Nu i se cunoaște firește naționalitatea, pentru că nume nu ni-au prea rămas, afară de ale maistorilor dela Ineu, localitate care se resimțea mai mult decât toate din județ de trecuța stăpânire ungurească, depe urma principilor ardeleni de acolo. Breslașii ineuani erau în bună parte nobili, tot depe timpul principilor; și nobili români se cunosc la Ineu destui, dar dintre nobili pomeniți acolo în legătură cu vre-o profesiune, singuri cei cu proprietăți viticole au

³⁾ V. dr. Márki: Bihari román irok, Nvárad, 1880, p. 13.

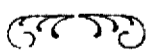
⁴⁾ V. dr. C. Pavel: Școalele din Beiuș, 1828—1928, Tip. Doina, Beiuș (1928), p. 93, 95 seq. Despre o similară expansiune românească în județul nostru, v. în Gaál Jenő, Arad vm. és Arad sz. kir. város közgazdasági, közigazgatási, közművelődési állapottának leírása, Arad, 1898, p. 21.

⁵⁾ Fábian, Arad vármegye leírása, Buda, 1835, p. 154; Márki, Arad tört., II, 6—7.

⁶⁾ Márki, ibid. II, 255 seq.

nume românești sau cari aduc a românești⁸⁾; ceea ce evident înseamnă că a trebuit să trăiască pe lângă ei dacă nu alți maistori români, măcar dogarii. Erau pe această vreme vestiți și numeroși în afară de bărbieri, de armurieri, de aurari, cunoscuți istoricilor unguvi în special la Ineu și la Șimand, morarii, cari desigur într'o vreme când oștile Turcești erau statornicite aici și se alimentau de aici, trebuia să fi avut foarte mult de lucru. Și întâii morari români știuți documentar, din această vreme sunt. Era o moară vestită la Mocrea, pe la începutul secolului. La Radna se pomenesc mai multe; una era a vlădicii ortodox de Lipova, tolerat o vreme de pașa de acolo, și alta a unuia Găvrilă Moraru, despre a cărui nevestă legenda locală știa lucruri interesante⁹⁾. Se mai știe tot de atunci o moară românească la Hálma; a lui Moga, amanetată n'două rânduri¹⁰⁾. Așa era în județ: morile umblau, și firește că nu mânate de ocupații turci; agricultura trebuia să meargă, pentru că ocupații pretindeau, și dacă silnicia exista și acum la fel de mare ca sub nemeși, fiindcă nemeșii nu mai existau trebuia să fi fost în stările fărâmiții firește valahe de aici o schimbare care desigur și-a avut avantajele ei; mergeau apoi industriile, mergeau târgurile. Și că mergeau lucrurile și în Arad unde deși se pomenesc târguri statornicite încă din secolul al 15-lea¹¹⁾, abia acum, după desființarea Orodului atotputernic dela Glogovă, începea o învârteală mai mare, determinată de faptul că se mutase aici comandamentul județului și într'o vreme sangeacul și se întâmplase pentru 'ntâia oară o ridicare deasupra celorlalte sate din finut, este de sine înțeles. Era Aradul, în special de-acum de când atotputernicia se mutase dela Orod aici, un punct favorizat și geograficește și de împrejurări: un punct central între Lipova care făcea contactul cu Ardealul cu care turcii aveau după împrejurări atâtea legături, între Timișoara cu Banatul, cu Muntenia, cu Balcanul și Constantinopolul, și între Giula și Seghedin și Orade cu tot restul Ungariei ocupate, și într'un asemenea loc negoțul e întotdeauna prosper, iar industria se știe că dintotdeauna i-a fost comerțului mai mult decât soră. Nu se putea dar ca meseriile arădane și cu ele meseriile arădane românești să înceapă numai dela cea dinfăi pomenire a lor documentară, dela începutul secolului al 18-lea. Ivirea lor documentară atât de târzie, e în funcție numai de târzia ivire documentară a Aradului în istorie, și e suficientă dovadă despre aceasta faptul asupra căruia am sfârșit dintru'nceput: apariția concomitentă a întâielor bresle românești, întâiele în ordinea cronologică dintre breslele Aradului.

(Va urma.)

⁷⁾ Márki, ibid. II, 254, idem lista nobililor, pp. 176—228.

⁸⁾ Băieții acestui morar, spune legenda, și-au pus turban în cap și s'au apucat să se joace dea-turcii. Pentru aceasta pașa din Lipova a pus mâna pe moara și pe nevasta românului. S'a întâmplat însă că morăria era o doftorească vestită peste șapte sate, și fiindcă pașa care o luase în harem era o bez, s'a dat pe mâna ei să-l vindece. Morăria, mai deșteaptă decât pașa, l-a vârat pe turc trei zile în șir într'o piele de bou, agățată de grindă de-asupra unei fumărăi de buruieni otrăvitoare, și l-a trimis ca pedeapsă în sânul lui Allah. (V. Márki, l. c. II, 248, nota 4 și II, 258).

⁹⁾ Márki, ib. 258.

¹⁰⁾ V. nota 1.

¹⁾ Din volumul sub tipar „Originea românească a Aradului”.

²⁾ Documentul B. din Fábian, Arad vmegye leírása, 205, V, și Márki, Arad tört. I, 429.

INFORMAȚIUNI.

In atențiunea cititorilor.

Ni s'au plâns mulți cunoscuți și prieteni, că nu le-am trimis numărul al 2-lea al ziarului.

Îi rugăm să ne ierte. În numărul prim am rugat pe toți doritorii să primească ziarul regulat, să ne anunțe hotărârea lor de a se înscrie ca abonați, știind, că al doilea număr se va trimite numai abonaților.

Abonații, cari n'au primit numărul al doilea, sunt rugați să l ceară la Administrație, unde se mai pot găsi câteva exemplare.

Abonamentul se va plăti totdeauna ulterior, din șase în șase luni. Aceasta pentru a evita orice neîncredere.

În vederea organizării „Reuniunii Meseriașilor și negustorilor români” din Arad în săptămâna aceasta au avut loc mai multe consfătuiri. Marți 18 Noembrie a. c. un foarte numeros grup de meseriași și negustori români au ținut o consfătuire la restaurantul Bora din Str. Brătianu. Dl. Const. Popa, consilierul cultural al primăriei a expus încercările ce s'au făcut în trecut pentru strângerea rândurilor meseriașilor. S'a ales o comisie care să redacteze statutele și imediat după sosirea P. S. S. episcopului Grigorie, se va prezenta la P. S. Sa pentru a stabili ultimele chestiuni în legătură cu adunarea ce va avea loc în primele zile ale lunii Decembrie și cu care ocazie va lua ființă „Reuniunea Meseriașilor și Negustorilor români din Arad”.

O nouă piață. La capătul Bdului Ferdinand în dreptul noului pod care va deschide noul bulevard al gării în construcție, se va deschide o piață ornamentală. Dl. Ing. Mureșan dela serviciul tehnic al Primăriei a și luat măsuri pentru începerea lucrărilor, cari se vor efectua cu șomeri.

Diurnele pretorilor. În viitor nu se vor mai plăti pretorilor decât diurnele justificate prin acte și cari nu depășesc lunar suma de 7000 lei

Expoziția de avicultură a Soc. „Carierul” se va deschide Sâmbătă 29 Noembrie sub auspiciile Camerei de Agricultură. Pe lângă participanții din județ, vor expune și producători din Jugoslavia, Cehoslovacia, Austria, Germania și Ungaria.

Se vor expune paseri, iepuri, porumbel și canari.

Expoziția va avea loc în sala cea mare de manej a Regimentului 1 Roșiori și va fi deschisă până la 30 Noembrie inclusiv.

Reuniunea Femeilor Române din Arad aranjează pe ziua de Sâmbătă, 30 Nov. a. c.

primul

„Ceai Dansant”

în saloanele Căminului Central al „Astrel”.

Inceputul la orele 5 d. m.

În taxa de intrare se va cuprinde și consumația.

Dr. Alexandru Rácz

avocat

și-a mutat biroul
avocațial în

str. Meșianu
No. 2
Palatul Hunyadi
etaj I.

FOTOGRAFII pentru CADOURI DE CRĂCIUN, SE PREGĂTESC în ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE **GÉZA NAGY**
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 8.
PEȘTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. **Atelierul e deschis și Duminică**

Specula de pe piața Aradului. Vineri 21 c. s'a vândut pe plată sacul de ceapă în greutate de 60 Kgr. cu 50 lei, adică sub 1 leu kilogramul. Întrebăm de ce se permite ca speculanții să vândă aceeași ceapă cu suma de 3 lei kilogramul? Înțelegem că trebuie ca și comercianții să câștige ceva însă nu înțelegem ca ei să pretindă a câștiga 300%. Publicul consumator ar trebui cel dintâlu să reacționeze și aume: să nu mai cumpere dela speculanți, ci cu cei 3 lei Kgr. pot cumpăra Vinererea 3 kgr. dela producători cari așteaptă cu sacii plini de produse în piața din fața Catedralei. Această ar încuraja pe muncitorii dela sate și ar înfrâna specula leneșilor. Și pentru ce să n'o facem?

Studentii Academiei Teologice din Arad au ținut Mercuri seara adunare generală sub președinția domnului profesor V. Popescu. S'au votat noile statute ale societății care s'a constituit acum sub noua titulatură: „Societatea „Episcopul Grigorie” a studenților în Teologie dela Academia teol. ort. română din Arad” — Studentii au voit ca și cu această ocaziune să aducă omagiul binemeritat P. S. S. Episcopului Grigorie Comșa al Aradului, care și închină tot timpul culturii Teologice, Bisericii și Neamului românesc.

S'a ales apoi comitetul de conducere alcătuit astfel: Președinte: I. Poleac, vice-preș. Barbă, Secretar I. Socaciu, Casier, Luminos, Bibliotecar I. Tămaș, membri: Vancu, Baloșiu și Luca Gh.

Primăria Arad a fixat prețul cornurilor la 1 leu bucata.

Bravo! Se cuvine toată lauda Primăriei pentru înțelegerea pe care a dovedit-o în această chestiune față de publicul consumator.

Suntem încântați de a aduce Domnului Primar — și prin domnia sa tuturor consilierilor — aceasta laudă meritată.

Brutarii au răspuns, că nu vor mai coace franzele. Să poștească! O să vedem cine pierde. S'a supărat văcarul pe sat, dar o să se găsească curând alt văcar, domnilor brutari din Arad, căci n'a mâncat nimeni ceapa ciorii ca să vă plătească un corn cu prețul unui kilogram de grâu.

Moartea lui Aurel Lazar.

Marți, 18 Noembrie a decedat, la Oradea Mare, d-rul Aurel Lazar, deputat de Bihor și primar al aceluia oraș.

D-rul Aurel Lazar a fost unul din falanga acelora cari au luptat pentru realizarea Unirii ținând trează conștiința națională a românilor ardeleni. În aceste lupte a fost alături de dnii Maniu, Vaida, Cicio-Pop, — Vasile Goldiș, etc.

În Octombrie 1918 în casa sa din Oradea s'a redactat declarația citită de d. Vaida-Voevod la 18 Octombrie 1918 în Parlamentul maghiar, prin care nu se recunoaște guvernului și parlamentului maghiar dreptul de a se considera reprezentantul poporului român.

La constituirea consiliului dirigent i s'a încredințat resortul justiției.

Deputat în aproape toate parlamentele de după război, în sesiunea trecută a fost ales vice-președinte al Camerei, iar la ultimile alegeri comunale a fost ales primar al orașului Oradea. În mormântarea a avut loc Joi după masă.

Dnii Voicu Nițescu și Stan Vidrighin la Arad.

— Botezul drapelului filialei Arad a soc. ceferiste „Dagonul” —

Ieri a avut loc în catedrala din Arad botezul drapelului filialei Soc. c. f. r. „Dagonul”.

Serbarea a luat proporțiile unei adevărate sărbători a ceferistilor, și a fost onorată cu prezența dlor. Ștefan Ciceo-Pop, președintele Camerei deputaților, Voicu-Nițescu, ministrul comunicațiilor și Stan Vidrighin, directorul g-ral al C. F. R. Nașu drapelului au fost: P. S. Sa Episcopul Grigorie, d. Voicu Nițescu și d. Vidrighin.

Dela gară, unde toate autoritățile au fost într-o întâmpinarea oaspeților, s'a format un cortegiu de peste o mie de persoane, care a străbătut bulevardul central și str. Eminescu, până la Catedrală, unde a avut loc botezul. Aici P. S. Sa Episcopul Grigorie a

ținut o predică însuflețită, apoi a vorbit d. ministru Nițescu.

Impunătorul cortegiu s'a înapoiat la amiază la gară. Aici a avut loc un banchet la care au vorbit: P. S. Sa Episcopul Grigorie, ministrul V. Nițescu, insp. Ispravnicu, d-nii Teodorescu, Safta ș. a. Seria cuvântărilor a încheiat o d. Vidrighin, care a vorbit despre economii și despre înlăturarea celor necheamați dela C. F. R.

D-nii Voicu Nițescu și Vidrighin s'au înapoiat aseară la București.

Înainte de plecare, ministrul comunicațiilor a declarat ziaristilor cari-l-au întrebat ce va face cu șoselele naționale impracticabile din județ, că nu poate promite din cauza greutăților bugetului țării absolut nimic.

Comemorarea lui Vergilius.

În amintirea celor 2000 de ani, dela nașterea poetului latin Publius Vergilius Maro, la Palatul Cultural s'a aranjat eri după masă la ora 5 o mică serbare, cu următorul program: 1. Gaudeamus, executat de corul teologilor, 2. Conferința dlui prof. Dr. L. Nichi, despre viața și opera lui Vergilius 3. Dl. Caba V., citește din opera poetului sărbătorit: Ecloga VII, trad. de dl prof.

L. Albu și din cartea VII. din Eneida, 4. Câteva tablouri vivante cu subiecte din opera lui Vergilius. Participa domnișoarele: Popescu A., Andreescu G., Bogățian M., Stoinescu, Ciuhandu, Ciobota, Pop G., Constantinescu C., Chebelean, etc. eleve dela liceul de fete, d-nii Felnean, Lorințiu, Firoiu, Gombos.

Sala populată.

Sportive

Adunarea generală a Asociației sportive românești Gloria-C. F. R.

Duminică trecută a avut loc în sala cea mică de ședințe a primăriei, adunarea generală anuală a Asociației sportive Gloria-C. F. R.

S'a ales un nou comitet în frunte cu dl. președinte dr. Sever Miclea, vice-președinte prof. Nestor Blaga, ing. dir. Cărpinișan, Iosif Vulpe, ing. Gheorghiu, Director sportiv Lupșa Coriolan, Secretar general dr. Crăsnic Eugen, secretar I. Goicea, casier Gh. Bozgan, Ispravnic, dr. Ciumpilă Petru.

S'a creiat deasemenea o secție de box sub conducerea d-lui D. Frențiu; o secție de înot în frunte cu iscusitul înotător dl. Dr. Faur și o secție de tenis sub conducerea valorosului jucător dl. ing. Rimbaș.

Arena Gloria C. F. R.

1000 spectatori.

S. G. A. — A. M. F. A. 3:3 (0:0)

Matchul început pe un timp admirabil și cald se isprăvește — în urma capriciului timpului — pe ploaie și într'un vânt puternic care a zădărnicit cu desăvârșire punerea la punct a forțelor de cari dispun echipele.

Partea a doua schimbă înfățișarea jocului, punând în front pe S. G. A. care ia conducere prin 2 goluri. A. M. F. A. își tehnicienii mai buni și fizicește mai bine înzestrați țin șirul atacului — în ciuda viforului — și marchează și ei un goal. Din acest moment, adică minutul al 27-lea, jocul începe să pasioneze prin varietatea lui și dorul de egalizare al muncitorilor. Dintro greșală a apărării muncitorilor S. G. A. mărește scorul la 3:1, dar cu aceasta și forțele și le-a isprăvit.

A. M. F. A. atacă violent și reușește în cele din urmă să ia un punct prin marcarea a încă două goluri, datorite slăbirei apărării a echipei S. G. A. în a cărei formațiune a jucat excelent centruhalful Zanoni.

Ca preludiu la acest concurs s'a jucat o mixtură a echipelor Gloria-Olimpia față de C. A. A. dând rezultatul de 1:3.

Tabloul situației campionatelor din Arad:

1. Gloria	6	5	1	—	31	9	11
2. A. M. F. A.	6	4	2	—	21	8	10
3. Olimpia	6	3	2	1	14	8	8
4. S. G. A.	7	3	2	2	16	16	8
5. Tricolor	7	2	2	3	15	20	6
6. C. A. A.	6	1	3	2	5	2	5
7. Unirea	6	—	1	5	8	25	1
8. Voianta	6	—	1	5	7	22	1

Adunarea generală a Cercului Românesc din Arad.

Sâmbătă seara s'a ținut în vederea votării statutului, adunarea generală a Cercului Românesc, prezidată de dl. col. Vlad.

S'a ales un consiliu de administrație sub președinția dlui col. Al. Vlad; vicepreședinți, iar director d. Brutus Păcurariu.

În sala de întruniri a Cercului, se va aranja Sâmbătă un ceaiu dansant, din partea Reuniunii Femeilor Române din Arad. Aceste ceaiuri se vor da în fiecare Sâmbătă după amiază de către Cerc, la cari publicul român poate lua parte, în cele mai nepretențioase toalete, și pentru reușita cărora Comitetul Cercului se îngrijește și de atracțiuni potrivite.

Vom reveni.

Arădana.

Sub acest nume, mai mulți sportsmani și în deosebi a d-lui Gh. Ferdinand, au luat inițiativa de a înființa la primăvară o echipă profesionistă de foot-ball. Pe lângă jucătorii din Arad, se proiectează aducerea lui Măgori, Ladányi, Teleki și Auer II.

Și la Oradea...

se proiectează cu acelaș lucru sub numele de „Bihoreana”.

Puii de lei...

a d-rului Ciumpilă, — echipa de pitici al Gioriei C. F. R. — au reputat un frumos succes asupra echipei de pitici a S. G. A., bătându-l la 3:1.

Ultima oră.

Ravagiile cicloului din jud. Arad.

Peste orașul și jud. Arad s'a abătut un groaznic ciclon, care a cauzat mari pagube. În Șiria a doborât crucea bisericii gr. cat.; la Pâncota a dărâmat acoperișul edificiului primăriei, pretu-

findeni în județ a descoperit multe case. Curentul electric din Covășinț s'a întrerupt. Un car a fost răsturnat pe șoseaua Zarand-Pâncota, căruțașul ușor rănit.